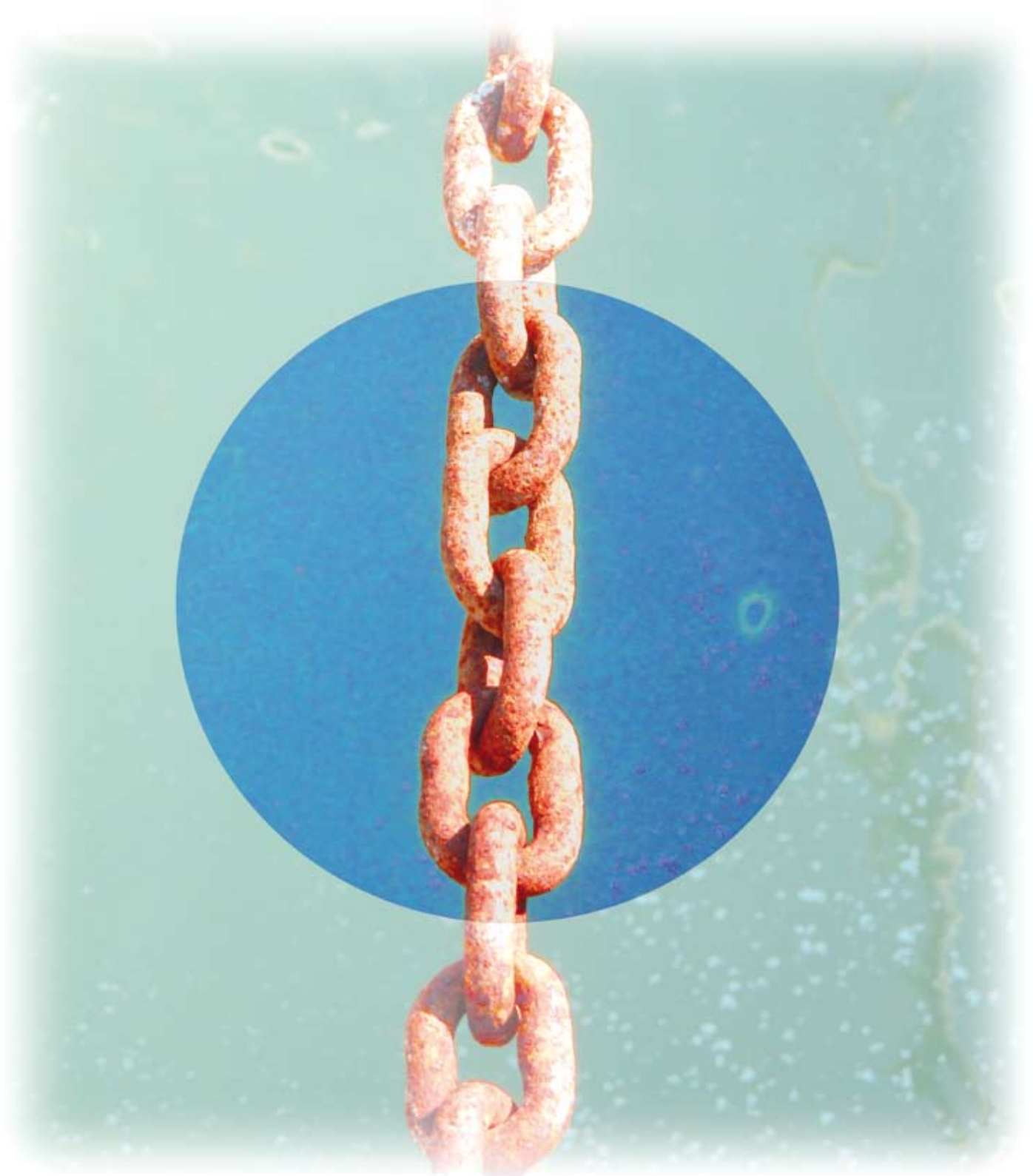

Revista de la Universitat de les Illes Balears - Número XV. Segona època. 2n. semestre de 2009

enllaç UIB

T'ofereim:

- Assessorament i atenció personalitzada
- Informació actualitzada de la Universitat i de l'exterior
- Material d'autoconsulta i ordinadors en xarxa per fer recerques d'informació

Hi trobaràs informació sobre:

- estudis universitaris de grau i postgrau
- seminaris, congressos, conferències, cursos...
- beques, ajuts i programes d'intercanvi
- premis i concursos
- activitats culturals i esportives
- Amics i Amigues de la UIB

www.uib.cat/informacio
informacio@uib.cat

Sempre tindràs resposta: si no disposam de les dades que ens demanes, t'adreçarem al servei adequat.

Universitat de les Illes Balears
Edifici Ramon Llull
Cra. de Valldemossa, Km 7.5
07122 Palma
Tel.: 971 17 29 39
Fax: 971 17 20 64
informacio@uib.cat
www.uib.cat/informacio
Horari: de dilluns a divendres
de 8 a 21 h

jo SI, i tu?

Edició:

Vicerectorat Primer de Planificació i Coordinació Universitària

Son Lledó, Campus Universitari,
Cra. de Valldemossa, km 7.5,
07122 Palma (Illes Balears)
Tel. +34 971 17 34 74

Consell editorial:

Montserrat Casas Ametller,
Rectora;

Martí X. March Cerdà,
vicerector Primer de Planificació i Coordinació Universitària

Nicolau Dols Salas,
vicerector de Projecció Cultural

Cels García,
vicerector de Campus i Estudiants

Direcció i redacció:

Joan Pericàs
Francesc M. Rotger

Fotografia:

Servei de Comunicació de la UIB

Assessoria lingüística:

Servei Lingüístic de la UIB

Portada:

Jaume Falconer

Disseny i maquetació:

Carles Canals

Impressió:

Artes Gráficas de Baleares S.L.

Dipòsit legal:

PM 765-2000

editorial

De les tres missions de la Universitat, docència, recerca i innovació, sens dubte la investigació n'és el distintiu més característic. Així ho posa en evidència el decret fundacional de la Universitat de Bolonya, que la defineix com «el lloc en el qual la recerca es desenvolupa lliurement, independentment de qualsevol altre poder».

La Universitat espanyola des dels anys vuitanta ha fet una aposta per la recerca i la innovació, participant en els plans nacionals de R+D+i que després s'han vist reforçats pels de les diferents comunitats autònomes i els programes marc de la Unió Europea. Així s'han creat grups competitius i instituts universitaris de recerca, l'activitat dels quals ha aconseguit que el nostre país ocupi la novena posició quant a publicacions internacionals. Cal tenir en compte que els coneixements generats a la Universitat, un cop transformats en productes en la cadena productiva, generen riquesa i ocupació.

La UIB ha fet una aposta per la creació de coneixement. Actualment disposa de tres instituts universitaris de recerca, l'Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut (IUNICS), en col·laboració amb la Conselleria de Salut i Consum, l'Institut de Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos (IFISC) i l'Institut Mediterrani

d'Estudis Avançats (IMEDEA), que són centres mixts amb el CSIC. A aquests s'han d'afegir dos instituts propis, el Centre de Recerca Econòmica (CRE) i l'Institut d'Aplicacions Computacionals de Codi Comunitari (IAC3). La recerca i la formació d'investigadors que duen a terme els membres d'aquests instituts, juntament amb els grups de recerca competitius, són un dels principals actius de la nostra institució que hem de potenciar, ja que és ben conegut que els països de renda mitjana i alta només poden competir amb les economies emergents generant productes i serveis innovadors amb valor afegit. Esperam que la nova llei de la ciència, la tecnologia i la innovació permetrà de dissenyar una carrera investigadora que, conjuntament amb el programa IBREA de la comunitat autònoma, pugui donar cabuda a joves investigadors que han de garantir la continuïtat d'una activitat de recerca i innovació, que s'ha aconseguit amb la dedicació abnegada de molta gent que massa vegades ha treballat sense tenir les condicions adequades.

Us convid a fer una ullada a aquestes pàgines, on trobareu la feina feta que demostra la nostra voluntat de treballar acompanyant la societat per aconseguir noves fites de progrés i benestar.

Montserrat Casas, rectora

Índex

> Connectats a una Europa sense fronteres	6
> A la recerca del temps futur	8
> Entrevista a Gabriel Vicens, conseller de Mobilitat i Ordenació del Territori del Govern balear	17
> La UIB, segona universitat espanyola en col·laboració internacional en publicacions científiques	21
> El CO ₂ de les fulles, passaport al prestigi	23
> Mesurar la salinitat de la mar des de l'espai	25
> La UIB és notícia	28
> Així serà l'ampliació del Centre de Tecnologies de la Informació	32
> La Universitat, «planter» dels escriptors de les Illes Balears	34
> Novetats editorials	38

17

8

25

34

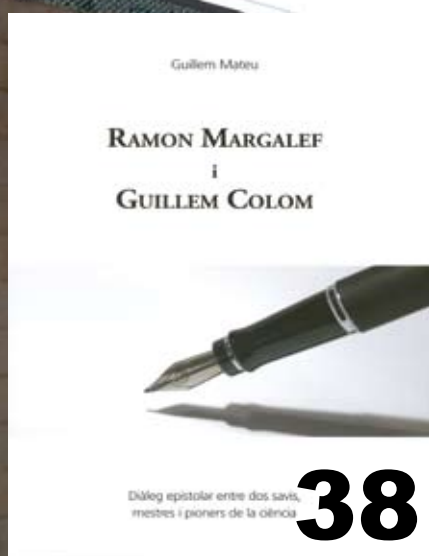

28

ANY INTERNACIONAL DE
L'ASTRONOMIA
2009

32

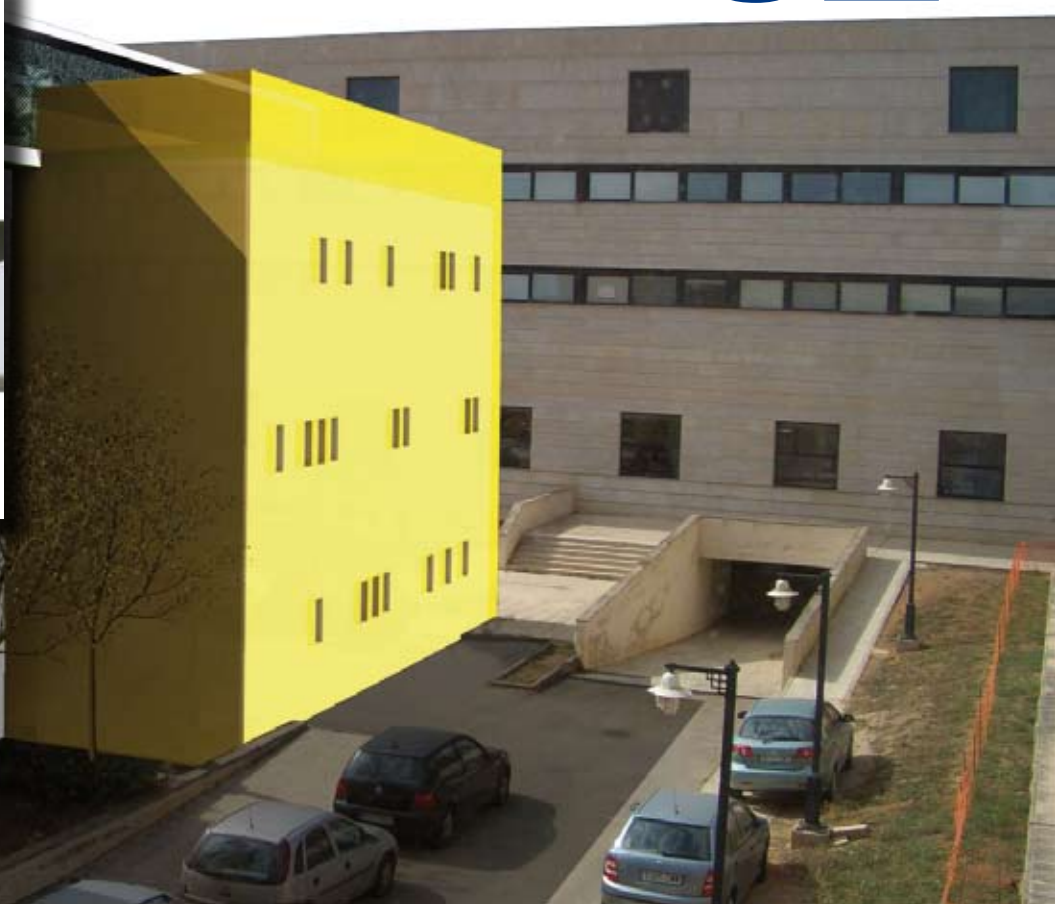

Guillem Mateu

RAMON MARGALEF
i
GUILLEM COLOM

Diàleg epistolar entre dos savis,
mestres i pioners de la ciència

38

Connectats a una Europa sense fronteres

Aquest curs ha arribat l'hora de la veritat, i s'ha posat en pràctica l'adaptació de la nostra universitat (i de totes les universitats espanyoles) a l'espai europeu d'educació superior (EEES). Allò que es coneix com a procés de Bolonya, la tramitació del qual no ha estat exempta de polèmica (tampoc al campus de la UIB) i l'objectiu del qual és, ni més ni menys, l'homologació de l'ensenyament superior als Estats membres de la Unió Europea.

Aquest objectiu essencial es divideix en un conjunt d'objectius pràctics: fer possible el reconeixement i la comparació mutus de títols i de qualificacions; promoure la mobilitat dels estudiants entre els països de la UE (què és una manera fonamental de fomentar el coneixement entre els ciutadans dels diversos Estats); i, en tercer lloc, tenim l'objectiu no menys important de millorar en conjunt el nivell de qualitat de l'ensenyament superior a Europa.

Encara que aquest és el primer curs de posada en pràctica del sistema de graus al conjunt de les universitats espanyoles, la UIB no ha esperat fins al curs 2009-2010 de braços plegats. Des del curs 2006-2007 s'han ofert uns títols de caire oficial de tercer cicle, tant de màster com de doctorat, ja adaptats a les directrius de Bolonya.

Ara ha arribat el moment de fer extensiva aquesta homologació a gairebé tota l'oferta acadèmica. D'aquesta manera, el present curs 2009-2010 la Universitat de les Illes Balears ofereix 27 títols de grau resultat de la modificació de les fins aleshores llicenciatures, diplomatures i enginyeries tècniques.

Les modificacions necessàries per fer possible l'adaptació a l'EEES han estat, fonamentalment, de tres tipus: d'estructura, de metodologia i d'organització. Pel que fa al primer, l'oferta d'estudis ha hagut d'adaptar-se a un sistema comú europeu de títols en tres cicles. Dos elements decisius i molt nous són el crèdit europeu o crèdit ECTS i el suplement europeu al títol, SET (vegeu el glossari adjunt).

Pel que fa a les modificacions en matèria de metodologia docent, l'EEES ens aporta un nou model en el qual ens concentram en el treball de l'alumne, i en les competències que aquest ha de d'adquirir (en el pas per la Universitat), amb l'objectiu de preparar-se de manera adient per al futur professional. Es tracta, en definitiva, de millorar la qualitat de l'ensenyament superior.

Se cerca, en bona mesura, atorgar responsabilitat i autonomia a l'alumne i allunyar-se de la consideració de l'estudiant com a espectador, més o menys participatiu, a les classes magistrals dels professors. Unes metodologies innovadores han de fomentar l'aprenentatge actiu. I també l'avaluació contínua de l'estudiant, és a dir, al llarg de tot el curs, i no sols en un moment puntual, com passava amb la realització d'una prova escrita.

Les modificacions organitzatives que ha portat l'adaptació a l'EEES també són significatives. Suposen la constitució d'uns nous organismes, que han de vetllar per l'avaluació contínua de la qualitat de les titulacions, la planificació docent o el reconeixement i la transferència de crèdits.

Les comissions de garantia de qualitat dels títols oficials (CGQ) seran les encarregades de vetllar per la qualitat dels títols oficials. Depenen de la Comissió de Qualitat de la UIB, presidida per la Rectora, Montserrat Casas.

Per a la planificació i la coordinació de la docència, es constitueixen els consells d'estudis dels títols oficials, integrats per tots els professors d'una titulació determinada. Han de dissenyar les guies de les assignatures i programar el treball de l'estudiant, entre d'altres mesures.

Finalment, les comissions de reconeixement i transferència de crèdits són les que faran possible la mobilitat dels universitaris: a l'àmbit estatal, i a l'exterior, aplicant els procediments aprovats per la UIB amb aquest objectiu.

Bolonya en paraules clau

Crèdit ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System). Unitat de mesura de l'activitat acadèmica. Se centra en l'alumne i correspon al volum de feina global que ha de realitzar l'estudiant per a la superació d'una assignatura concreta, tant en activitats presencials: assistència a classes, tutories..., com no presencials: treballs de caire autònom, preparació de la matèria. Un crèdit ECTS correspon a 25 hores de feina de l'estudiant, i un curs complet, a 60 crèdits ECTS o, allò que és el mateix, a 1.500 hores de feina.

Suplement europeu al títol (SET). Es tracta d'un document unificat per al conjunt de la Unió Europea i annex al títol que inclou (tant en anglès com en la llengua de cada zona) generalitats de la titulació: matèries, idioma en el qual s'imparteix..., nivell (durada i crèdits), continguts d'aquests estudis i qualificació professional. L'objectiu és la comprensió i comparació del títol en qualsevol Estat de la UE.

Oferta d'estudis a la UIB. Curs 2009-2010

Estudis de grau

Art i Humanitats

- Estudis Anglesos
- Filosofia
- Història
- Història de l'Art
- Llengua i Literatura Catalanes
- Llengua i Literatura Espanyoles

Ciències

- Biologia
- Bioquímica
- Física
- Química

Ciències de la Salut

- Infermeria
- Fisioteràpia
- Psicologia

Ciències Socials i Jurídiques

- Administració d'Empreses
- Dret
- Economia
- Educació Infantil
- Educació Social
- Educació Primària
- Geografia
- Pedagogia
- Treball Social
- Turisme

Enginyeria i Arquitectura

- Enginyeria d'Edificació
- Matemàtiques

Centres adscrits

- Comunicació Audiovisual (Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez)
- Educació Infantil (Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez)
- Educació Primària (Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez)

- Periodisme (Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez)
- Turisme (Escola Universitària del Consell Insular d'Eivissa)
- Turisme (Escola Universitària Felipe Moreno)

Estudis de primer i segon cicle

Primer cicle

- Enginyeria Tècnica Industrial, especialitat en Electrònica Industrial
- Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Gestió
- Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Sistemes
- Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat en Telemàtica
- Enginyeria Tècnica Agrícola, especialitat en Hortofructicultura i Jardineria

Segon cicle

- Enginyeria Informàtica
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura de Bioquímica

Títols propis

- Direcció Hotelera Internacional
- Graduat en Seguretat i Ciències Policials

Centres adscrits

- Diplomatura de Relacions Laborals (Escola Universitària de Relacions Laborals)

Màsters

Arts i Humanitats

- Llengua i Literatura Catalanes: Oralitat i Escriptura
- Cognició i Evolució Humana
- Filosofia Contemporània
- Llengües i Literatures Modernes
- Patrimoni Cultural: Investigació i Gestió

Ciències

- Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies
- Ciència i Tecnologia Química
- Ecologia Marina
- Física
- Microbiologia Avançada
- Nutrigenòmica i Nutrició Personalitzada
- Química Teòrica i Modelització Computacional
- Salut Laboral (Prevenició de Riscos Laborals)
- Química Orgànica Experimental i Industrial

Ciències de la Salut

- Ciències Socials Aplicades a l'Atenció Sociosanitària
- Biotecnologia, Genètica i Biologia Cel·lular
- Neurociències
- Nutrició Humana i Qualitat dels Aliments

Ciències Socials i Jurídiques

- Formació del Professorat
- Pràctica Jurídica
- Tecnologia Educativa: e-learning i Gestió del Coneixement
- Anàlisi, Planificació i Gestió en Àrees Litorals
- Comptabilitat
- Direcció i Planificació del Turisme
- Economia del Turisme i del Medi Ambient
- Polítiques d'Igualtat i Prevenició de la Violència de Gènere
- Educació Inclusiva

Enginyeria i Arquitectura

- Enginyeria Electrònica
- Matemàtiques
- Tecnologies de la Informació i de les Comunicacions (TIC)

A la recerca del temps futur

IMEDEA - IUNICS - IFISC

La física, la salut, la mar..., aquestes són algunes de les constants més valuoses de la nostra trajectòria com a espècie, del nostre temps contemporani i del futur que comença a dibuixar-se. Tres instituts de recerca directament vinculats a la Universitat de les Illes Balears: IMEDEA, IUNICS i IFISC, dediquen les línies bàsiques de la seva feina a aquests tres entorns científics. Amb una alta valoració de les instàncies avaluadores, tots tres es plantegen ara les seves perspectives entre la necessitat de créixer i potenciar els seus programes i els gairebé inevitables retalls pressupostaris de l'Administració en uns moments d'incertesa econòmica. Compartits amb el Consell Superior d'Investigacions Científiques, tant l'IMEDEA com l'IFISC, que en un principi formava part de l'IMEDEA, constitueixen un apartat fonamental de l'activitat de recerca a les Balears. El IUNICS és fruit de la col·laboració entre la UIB i el Govern autonòmic i ja posa en pràctica alguns dels seus projectes als hospitals de l'arxipèlag.

IMEDEA, els millors en ciències marines

Resulta evident que, si cap organisme de recerca havia de lluir la denominació d'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA), aquest s'havia de trobar a les Illes Balears (amb tot el respecte pels altres arxipèlags del Mare Nostrum; i amb una certa preferència sobre la resta de territoris costaners veïns, ja que no debades vivim envoltats per les seves aigües en tots els nostres límits geogràfics).

Aquest organisme té la seu a Esporles, no gaire lluny del campus de la Universitat de les Illes Balears, i es troba entre allò més destacat de la recerca científic-

“L'IMEDEA viu un moment de consolidació. I, si la situació econòmica ho permet, de creixement sostingut en científics i en equipaments.”, segons la directora, Beatriz Morales

ca illenca, espanyola i europea. La seva trajectòria cobreix ja gairebé un quart de segle, encara que fins el 1995 la seva denominació oficial fou la d'Institut d'Estudis Avançats de les Illes Balears.

Segons la directora d'aquesta institució mixta (Consell Superior d'Investigacions Científiques - Universitat de les Illes Balears), Beatriz Morales, l'IMEDEA viu «un moment de consolidació. I, si la situació econòmica ho permet, de creixement sostingut en científics i en equipaments. Acabam de passar l'avaluació que ens correspon cada quatre anys, d'acord amb el pla estratègic del CSIC, i ens hem situat com el millor institut de ciències marines i un dels millors en cursos naturals».

«Això», puntualitza Morales, «es tradueix en un compromís de dotar-nos de més mitjans. Per tant, si es compleixen les previsions, l'Institut creixerà de forma sostenible i raonable en els aspectes de treball i finançament».

Les perspectives a mitjà termini de l'IMEDEA, assegura la directora, són «molt bones. S'està constatant que

som un centre de gran qualitat científica, amb una producció important en publicacions, més una empresa derivada, l'OceanBIT, i estam implicats en la línia d'investigació del canvi global que promou el CSIC», que, com és sabut, representa una de les nostres grans preocupacions. I no ja entre nosaltres, sinó a escala planetària.

«Tenim un paper preponderant en la ciència ambiental a Espanya i internacionalment, ja que la ciència, o és internacional, o no és res», remarca Beatriz Morales. «Tenim l'orgull de fer feina des de les Balears i ser un referent mundial en qüestions ambientals».

De moment, segons la directora, no es preveuen canvis significatius de l'activitat de l'IMEDEA al llarg del present curs. L'Institut ha de desenvolupar les accions previstes al seu pla estratègic, corresponent al període 2010-2013.

L'IMEDEA té definides quatre línies essencials de recerca. Una és l'ecologia, l'evolució i la sistemàtica en ambients insulars. No cal ser un gran expert en biologia per assimilar les condicions excepcionals d'una illa, per la seva particularitat geogràfica, en l'estudi de l'evolució dels animals i les plantes; ni tan sols recordar que el naturalista

Charles Darwin (el 2009 es compleixen els 150 anys de la publicació del seu llibre *L'origen de les espècies*) trobà en un arxipèlag (les Galápagos) les claus de la seva revolució científica.

En aquest sentit, els investigadors de l'IMEDEA fan feina en un ampli espectre de matèries, de la taxonomia a la biogeografia. Com no podria ser d'una altra manera, en aquesta activitat s'aprofiten els coneixements i les habilitats de professionals de diverses disciplines.

Una segona línia de recerca d'aquest mateix organisme correspon a l'estructura, la dinàmica i el funcionament dels sistemes marins; una de les claus, òbviament, del prestigi i la situació de l'IMEDEA. Del que es tracta és d'aconseguir una gestió eficient, però també (i molt particularment) sostenible (aquesta és una paraula clau) dels recursos que ens proporciona la mar.

S'han de conèixer el funcionament dels ecosistemes marins i (molt important, també) les conseqüències de l'acció humana en aquests, de manera directa o indirecta. Dues de les qüestions essencials són les pertorbacions en aquests ecosistemes (com, per exemple, les algues amb conseqüències no desitjades a les zones costaneres), o allò que

afecta les poblacions de peixos, amb el pes que representa per a l'activitat pesquera, la continuïtat de la qual depèn, lògicament, de l'evolució i la supervivència de les poblacions mateixes.

Una tercera línia d'investigació de l'IMEDEA és la física i tecnologia del sistema oceànic costaner, amb tot el que representa tant d'observació com de predicció i d'interaccions. Es tracta, doncs, d'incrementar allò que sabem dels processos geofísics que afecten les zones costeres; i com interactuen aquests amb la mar oberta.

Els tres objectius fonamentals d'aquesta línia de recerca consisteixen a: comprendre la interacció de la dinàmica costera amb les aigües poc profundes; estudiar com s'interrelacionen la plataforma costera i el mar obert; i, per últim, determinar com afecten determinats fenòmens, bé de caire natural, bé d'origen humà, la variabilitat de l'oceà.

La darrera línia de recerca, però no per això menys important en absolut, fa referència a la investigació del canvi global. És a dir: les conseqüències del creixement de la població humana, com també el seu consum de recursos.

Les investigacions de caire científic entorn del canvi global fan referència a diversos aspectes, de la modificació del

clima a la desertificació, passant per la minva dels recursos hídrics o la pèrdua de biodiversitat. És també una de les grans preocupacions dels ciutadans occidentals i dels seus polítics, conseqüència d'una prolongada actuació de científics i organitzacions ecologistes i de les seves intervencions al mitjàns de comunicació. «El canvi global és el major desafiament al qual s'ha d'enfrontar la nostra societat al segle XXI», puntualitza la web de l'IMEDEA en aquest sentit, sense mitges tintes.

Amb l'objectiu d'estructurar les seves activitats, el gairebé centenar i mig de persones que integren el personal de l'IMEDEA se subdivideixen en quatre departaments. Són Biodiversitat i Conservació; Ecologia i Recursos Marins; Investigació del Canvi Global; i Tecnologies Marines, Oceanografia Operacional i Sostenibilitat.

L'activitat que desenvolupa aquest institut mixt és impressionant. Per posar-ne només un exemple, l'IMEDEA va emprendre l'estudi sistematitzat dels processos costaners a l'àrea de la Platja de Palma, com una de les eines necessàries en el moment de plantejar-se una reconversió global de tota la zona, un dels espais amb més pes turístic (i, per tant, amb més àmplia acció humana) de l'arxipèlag.

Denominació:

Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA)

Entitats:

Universitat de les Illes Balears (UIB) i Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)

Origen:

Centre mixt de recerca entre totes dues entitats

Data de constitució:

1985

Direcció:

Beatriz Morales

Concepte i objectius:

- La investigació científicotècnica d'alta qualitat en l'àrea de recursos naturals, fent especial èmfasi en la investigació interdisciplinària en la zona mediterrània

- Contribuir a l'avanç del coneixement en àrees crítiques i estratègiques, així com a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans europeus i, en particular, dels de les Illes Balears. Estudis per identificar i aclarir les causes, els mecanismes i impactes antropogènics i de canvi global que amenacen els ambients marins, costaners i insulars, alhora que s'afavoreix el coneixement actiu, integrat i adaptable en suport de la prevenció i mitigació d'aquests impactes

Línies de recerca:

- Ecologia, evolució i sistemàtica en ambients insulars
- Estructura, dinàmica i funcionament dels sistemes marins
- Física i tecnologia del sistema oceànic costaner: observació, predicció i interaccions
- Investigació del canvi global

Personal:

146 persones

Localització:

C/ de Miquel Marquès, 21
07190 Esporles
Illes Balears
Telèfon: 34 971 61 17 16
Fax: 34 971 61 17 61
informacio @ imedeia.uib-csic.es

El IUNICS mira cap a Son Espases

Pot resultar una mica curiós. Però una comunitat com les Illes Balears, que encara no té establerts els estudis oficials de Medicina (anunciats des d'instàncies polítiques com a imminents, fins i tot des del pròxim curs), sí que disposa, en canvi, d'un organisme de recerca en matèria de la salut humana amb un prestigi que s'ha anat guanyant al llarg de gairebé un decenni d'existència, i amb un ventall molt ampli de línies de recerca i d'equips de feina. És l'Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut (IUNICS), de caire mixt, que comparteixen la UIB i la Conselleria de Salut i Consum del Govern autonòmic.

El IUNICS disposa de tres escenaris per a les seves activitats: la planta baixa del recentment inaugurat edifici dels instituts de recerca, al campus universitari (al primer pis hi ha instal·lat l'IFISC), i els dos grans hospitals de l'IB-Salut a Palma, Son Dureta i Son Llätzer, a l'espera que sigui una realitat el nou complex «de referència», com l'ha qualificat el Govern (i probable seu dels estudis de Medicina), Son Espases, no gaire lluny tampoc del campus de la Universitat. El director de l'Institut és Fèlix Grases.

Com altres responsables d'organismes investigadors, Grases se sent preocupat per la manera com poden afectar la recerca les dificultats econòmiques de

investigació biomèdica pugui donar vida a una indústria derivada».

En aquest sentit, la posada en marxa del (per altres raons) polèmic hospital de Son Espases «és fonamental. La pretensió és crear un gran institut de recerca sanitària, en col·laboració amb el Govern i tots els hospitals, un gran eix».

La clau que manca encara a aquest projecte és «la implantació dels estudis de grau de Medicina», que el conseller Vicenç Thomàs tornà a garantir a final de novembre, segons va quedar recollit a la premsa. «Si no existeixen» aquests estudis, «no podem crear» el nou institut, puntualitza Grases. «I s'han de dotar convenientment, s'ha d'invertir en formació i en recerca».

Fèlix Grases està convençut que, amb la implantació dels estudis de Medicina, «la qualitat de l'assistència sanitària milloraria. Els professionals estarien més motivats. Però val diners. Si s'ha de fer, s'ha de fer bé. Fa uns mesos semblava que estava fet. Ara hi ha una certa incertesa i preocupació».

El IUNICS es divideix en cinc àrees de recerca: Malalties infeccioses i immunològiques, Malalties renals i car-

diovasculars, Neurociències, Nutrició i Oncohematologia, cada una de les quals, amb els seus diferents equips de feina, on s'integren especialistes en diverses branques del coneixement; això confereix un perfil a la vegada especialitzat i multidisciplinari a aquest institut. A banda d'això, hem de comptabilitzar, també, els grups adscrits a la Direcció, les temàtiques dels quals són l'atenció primària, la història de la salut pública a les Balears i la biologia computacional i bioinformàtica.

L'àrea de Malalties infeccioses i immunològiques del IUNICS va triar tres objectius essencials per al trienni 2007-2009: la tuberculosi (que sembla pròpia del passat, però que viu una nova emergència, en virtut de factors com la sida); el sistema immunitari, amb una activitat de recerca entorn de la immunitat innata; i les soques bacterianes resistents als tractaments amb antibiòtics.

En matèria de malalties renals i cardiovasculars, el IUNICS s'ha plantejat, entre d'altres objectius, la millora del diagnòstic de la litiasi renal; nous tractaments de la hipercalcèmia; un nou col·lutori per a la prevenció de la placa dental; continuar desenvolupant aliments rics en fitat, que disminueixin el risc de càlculs renals; aprofundir en els avantatges de

“La clau que manca encara a aquest projecte és la implantació dels estudis de grau de Medicina. Si no existeixen aquests estudis, no podem crear el nou institut”, puntualitza Grases.

les institucions, motivades per la crisi econòmica. «Som un institut jove, i no podem estar ara un parell d'anys en certa letargia. Pot ser un problema».

«És evident», diu Grases, «que l'Administració ha de valorar» les prioritats. «Em consta que la salut és important, basta posar el cas de Son Espases, que és una inversió forta. De fet, l'Institut estarà connectat amb Son Espases i el ParcBIT, de manera que la

la dieta mediterrània; o millorar el diagnòstic de viabilitat miocàrdica.

L'àrea de Neurociències s'ha marcat quatre grans metes: progressar en les malalties neuropsiquiàtriques; avançar en la comprensió dels mecanismes de l'addicció a substàncies opiàcies; estudiar el risc genètic d'algunes malalties mentals; i desenvolupar mesures higièniques i dietètiques per al tractament d'aquest tipus de malalties.

Pel que fa a nutrició, els investigadors dels seus grups de feina persegueixen, entre d'altres qüestions, teràpies amb composts antioxidants; determinar l'eficàcia d'un suplement nutricional per a malalties articulars; o quantificar el patró alimentari dels menorquins més grans de 65 anys.

Finalment, els investigadors d'oncohematologia volen, entre d'altres objectius, aprofundir en el desenvolupament de medicaments per a alguns tipus de càncer; estudiar les bases genètiques de determinades malalties metabòliques; o posar en pràctica teràpies cel·lulars per tractar algunes patologies.

El director del IUNICS, Fèlix Grases, posa l'accent en el transvasament a la societat dels resultats de la recerca

científica. «Es parla molt de la cultura de la translació, però es practica poc, en aquest país».

Les aplicacions pràctiques d'alguns dels treballs del IUNICS resulten de gran importància. Un exemple: un sistema intel·ligent que engloba les dades diverses sobre un pacient (resultats d'anàlisis d'orina i sang, historial clínic, hàbits de vida...) i facilita el diagnòstic del metge.

Això es qüestió, entre d'altres coses, de moltes hores de dedicació. Fèlix Grases calcula que quan es realitzi ara, a començament de 2010, l'avaluació dels projectes presentats per les diferents àrees de l'Institut, s'haurà arribat a un 80 o 90 per cent de compliment de les perspectives.

Grases puntualitza que «el primer beneficiat» per l'existència i activitat del IUNICS és el resident de les Balears. «Tenim un diagnòstic de litiasi renal que s'aplica a Son Dureta, Son Llätzer i els hospitals de Manacor, Inca, Eivissa i Menorca. És un benefici immediat per a la població. Estam centrats en un tipus de recerca que afavoreix la qualitat de vida».

Denominació:

Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut (IUNICS)

Entitats:

Universitat de les Illes Balears (UIB) i Govern de les Illes Balears (Conselleria de Salut i Consum)

Origen:

Col·laboració entre la Universitat i la sanitat pública de les Balears

Data de constitució:

Maig de 2002

Direcció:

Fèlix Grases

Concepte i objectius:

- Impulsar i coordinar la investigació científica en ciències de la salut
- Difondre els avenços científics que siguin resultat de les activitats del IUNICS, a fi que siguin útils a la comunitat científica i a la societat
- Promoure la preparació i el desenvolupament de projectes i protocols dels grups d'investigació del IUNICS i donar-hi suport
- Relacionar i coordinar la seva activitat investigadora amb la de centres i entitats homòlegs
- Assessorar tècnicament en el camp de les ciències de la salut
- Participar en activitats docents que portin a l'obtenció de títols propis de la Universitat de les Illes Balears i del grau de doctor, com també en activitats docents de formació continuada relacionades amb la investigació en ciències de la salut

Àrees de recerca:

- Malalties infeccioses i immunològiques
- Malalties renals i cardiovasculars
- Neurociències
- Nutrició
- Oncohematologia
- Grups adscrits a la Direcció (Atenció primària / Història de la salut pública de les Illes Balears / Biologia computacional i bioinformàtica)

Localització:

- Edifici dels Serveis Científicotècnics i instituts universitaris de recerca
- Campus universitari
- E-07122 Palma
- Hospital Son Dureta.
- IB-Salut
- C/ d'Andrea Doria, s/n
- E-07014 Palma
- Hospital Son Llätzer
- IB-Salut
- Carretera de Manacor, km 4
- E-07198 Palma

IFISC, més enllà de la física

Només tres instituts de recerca a Espanya fan feina en la Iniciativa de Computació Distribuïda Europea. Un és a Barcelona, un altre a Madrid i el tercer és l'IFISC (Institut de Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos), un organisme que comparteixen la Universitat de les Illes Balears i el Consell Superior d'Investigacions Científiques, que es va constituir formalment mitjançant un conveni el juny de 2007. Des del juliol passat, l'IFISC té la seu al nou edifici dels instituts de recerca, al campus de la carretera de Valldemossa.

Maxi San Miguel, director de l'Institut, explica en què consisteix aquesta iniciativa d'àmbit europeu. «Computació distribuïda vol dir que hi ha molts d'ordinadors i, evidentment, no s'estan fent servir vint-i-quatre hores al dia. És una manera d'optimitzar aquesta xarxa».

D'aquesta manera, «ens instal·len aquí uns equips i el seu percentatge de càlcul es distribueix des d'un òrgan central. Ens en quedam el 25 per cent per al nostre ús i la resta és per a la xarxa CSIC-espanyola-europea. En termes quantitatius, l'equip que ens instal·len no ens costa un cèntim».

En matèria de col·laboració entre diferents organismes, està clar que el con-

“Les línies de recerca de l'IFISC són cinc: la física quàntica, l'òptica no lineal, la dinàmica dels fluids, la biofísica i les dinàmiques col·lectives”, puntualitza Maxi San Miguel.

veni amb l'Institut Max Planck de Dresden representa per a l'IFISC un dels punts clau de projecció externa. Fins al moment, un dels seus fruits més significatius hauran estat les jornades 150 Anys després de Darwin: De l'evolució molecular al llenguatge, que tingueren lloc del 22 al 27 de novembre passat.

I el lector es preguntarà, tal vegada: què te a veure el segle i mig que es commemora de la publicació de L'origen de

les espècies, de Charles Darwin, amb la física i els sistemes complexos, o amb les molècules i el llenguatge. Molt. Justament l'activitat interdisciplinària és un dels principis de l'IFISC. En consonància, al programa de les jornades podem trobar els continguts més diversos, vists des de l'òptica evolutiva: els fenotips, la biodiversitat, la cooperació i els conflictes, la transmissió de la informació o les xarxes socials.

L'acord amb l'Institut Max Planck preveu que es realitzin amb periodicitat anual dos encontres: un a Dresden, l'altre a Palma. El juny pròxim es durà terme una trobada sobre biologia de fluids a Mallorca. A la cita de Dresden s'abordarà la problemàtica dels rellotges biològics.

La participació dels investigadors de l'IFISC en congressos, seminaris o trobades científiques en general, representa una de les seves activitats més enriquidores pel que fa a formació i intercanvi d'experiències. Els científics participen cada curs a una mitjana entre quatre i sis congressos, la meitat en països estrangers.

Europa s'ha convertit en un entorn decisiu d'on els nostres investigadors poden extreure oportunitats per a la seva feina. Entre final de 2009 i començament

de 2010, es posa en marxa a l'IFISC un programa de tecnologies futures i emergents, el coordinador del qual és Claudio Mirasso.

Els projectes d'aquest institut que comparteixen la UIB i el CSIC també han estat preseleccionats a la convocatòria europea Eranet, que contempla la complexitat, una altra de les claus de la feina de l'IFISC. En el primer quadrimestre de 2010 es coneixerà la decisió definitiva.

El juny passat s'ha incorporat a la seu de l'IFISC un investigador alemany, que procedeix d'Edimburg, però que s'ha estimat més traslladar-se a Mallorca «per l'entorn científic», segons explica Maxi San Miguel. Està posant en marxa un laboratori de fotònica.

L'IFISC té motius justificats per sentir-se satisfet de la feina, amb els resultats de l'avaluació que es varen donar a conèixer a començament de 2009. La puntuació va ser d'un 5 sobre 5 a l'àmbit estatal. I d'un 4 sobre 5 a l'àmbit internacional; això situa l'institut illenc al mateix nivell que els seus organismes homòlegs de Roma o de la ciutat nord-americana de Santa Fe.

Actualment, l'IFISC fa feina en el següent pla estratègic, el corresponent a

2010-2013, aprovat recentment. San Miguel, com la resta de responsables d'entitats investigadores, abriga una certa preocupació per la dotació econòmica i de mitjans tècnics i humans, en virtut dels retalls pressupostaris de l'Administració.

És vox populi que «els instituts del CSIC són com una franquícia, et donen el nom, i espavila» per aconseguir tot el finançament necessari. Per això els responsables de l'Institut han de mirar la manera d'aconseguir aportacions econòmiques de la Unió Europea, del Govern central o del Govern autonòmic, que «ens ha donat suport en moltes coses, en particular en les activitats amb l'Institut Max Planck».

L'IFISC fou, en principi, una de les dues branques de l'actual IMEDEA, amb la denominació de Departament de Física Interdisciplinària. La seva denominació completa (Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos) fa referència tant a la comunicació dels físics amb els professionals d'altres aspectes del coneixement humà (la llista és infinita: biologia, economia, sociologia...), com als sistemes complexos presents en qualsevol aspecte de l'activitat humana i del medi natural: del trànsit en una ciutat al Facebook, passant pel cervell humà.

Cadascuna d'aquestes dues subdivisions de l'Institut es troba estructurada

amb el seu organigrama, amb la persona responsable corresponent: Raül Toral a Sistemes Complexos, i Pere Colet a Física Interdisciplinària. La subdirecció de l'IFISC correspon a Emilio Hernández García, del CSIC. Com a curiositat, cal esmentar que la Rectora de la UIB, Montserrat Casas, fa part de l'equip investigador.

Les línies de recerca de l'IFISC, cinc, inclouen els diversos àmbits relacionats amb els objectius d'aquest organisme: la física quàntica, un disciplina sobre la vigència i les expectatives de la qual no cal afegir gaire cosa; l'òptica no lineal, que fa referència, sobretot, a les comunicacions; la dinàmica dels fluids (així, per exemple, els corrents marins, o el plàncton); la biofísica (vincles entre espècies, activitat del cervell...); i les dinàmiques col·lectives, aquesta, en bona mesura, no gaire llunyana dels estudis sociològics.

De fet, donar-se a conèixer, divulgar la seva activitat, és també una de les metes que persegueix l'Institut, i d'aquí la celebració periòdica de jornades de portes obertes, com la que es va dur a terme la primera quinzena de novembre, a la seva seu. L'IFISC fins i tot elabora i publica un material específic que distribueix als seus visitants, de manera que obtinguin una informació clara de la seva feina.

Denominació:

Institut de Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos (IFISC)

Entitats:

Universitat de les Illes Balears (UIB)
i Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)

Origen:

Departament de Física Interdisciplinària de l'IMEDEA

Data de constitució:

Juny de 2007

Direcció:

Maxi San Miguel

Concepte i objectius:

- Investigació interdisciplinària i estratègica des de la perspectiva dels físics.
- Interdisciplinària: transferència de coneixement, conceptes i mètodes a través de les fronteres entre disciplines establertes i colonització d'aquells espais.
- Estratègica: focalitzar en camps amb fort potencial de futur i àrees emergents més enllà de la física tradicional del segle XX / evitar la investigació incremental i la dicotomia bàsica-aplicada.

Línies de recerca:

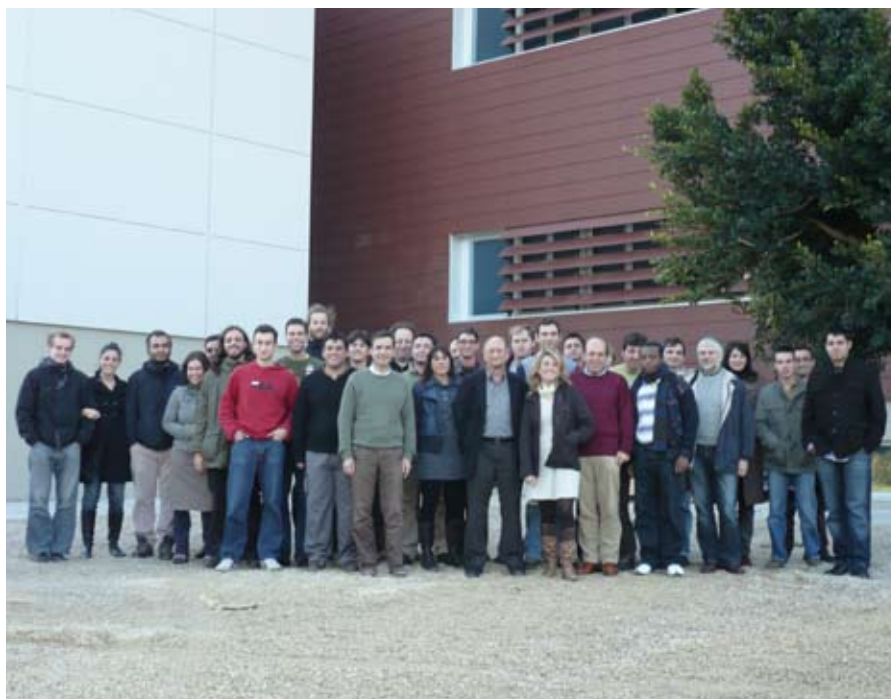
- Física quàntica: fotons, electrons i informació
- Òptica no lineal i dinàmica de dispositius optoelectrònics
- Dinàmica de fluids, biofluids i fluids geofísics
- Física biològica i fenòmens no lineals en ecologia i fisiologia
- Dinàmica i fenòmens col·lectius de sistemes socials

Personal:

53 científics a dedicació completa (15 de permanents, 15 de contractats postdoctorals, 21 becaris i contractats predoctorals i 2 científics visitants de llarga durada)

Localització:

Edifici dels Serveis Científicotècnics i instituts universitaris de recerca
Campus universitari
E-07122 Palma
Telèfon: 34 971 17 32 90
Fax: 34 971 17 32 48
ifisc@ifisc.uib-csic.es

Imatge 'de família' del personal de l'IFISC, davant la seu del seu institut, al Campus de la Universitat de les Illes Balears

Voluntariat

***"No sabríem
dir qui ajuda
més a qui"***

Prop de 3.000 empleats i jubilats de "la Caixa" participen en el nostre programa de voluntariat i ajuden a desenvolupar iniciatives de caràcter social, mediambiental i educatiu.

Si vol fomentar accions socials entre els seus empleats, demani la **Guia per promoure el voluntariat des de l'empresa** a la seva oficina de "la Caixa" o informi-se'n a www.laCaixa.es/ObraSocial

Amb la col·laboració de tothom, estem construint una societat més solidària.

Obra Social
Fundació "la Caixa"

Gabriel Vicens

Conseller de Mobilitat i Ordenació del Territori del Govern balear

«En transport públic, és millor convèncer que vèncer»

Gabriel Vicens Mir va néixer a Inca fa 48 anys. Més de la meitat de la seva vida ha transcorregut vinculada a la Universitat de les Illes Balears, ja que va ser l'escenari de la seva formació i on es va llicenciar en Ciències Biològiques, especialitat de Microbiologia. Va desenvolupar-hi la seva activitat de recerca com a becari, i actualment és professor associat del Departament de Filologia Catalana (com a especialista en llenguatge científic i tècnic) i de l'Institut de Ciències de l'Educació.

Dins l'àmbit de les publicacions, és autor d'estudis com *Català científic* per a les ciències de la vida o *Diccionari de biologia* per a l'ensenyament, entre d'altres. Fa dotze anys es va afiliar al Partit Socialista de Mallorca i en fou el secretari general entre els anys 2004 i 2006. En el moment en què es constitueix el segon pacte de centreesquerra, entra a formar part del Govern de Francesc Antich, al capdavant d'una cartera que uneix dues de les qüestions més complexes de la nostra comunitat: la mobilitat (el transport) i l'ordenació del territori.

Quin és el preu de la crisi econòmica, al vostre departament?

Òbviament, els retalls de pressupost. En el transport hem prioritzat que els ciutadans puguin realitzar els seus desplaçaments amb les tarifes adients, amb un sistema de descomptes que suposa entre el 30 i el 70% del tiquet senzill. Per una altra banda, una de les mesures que pot adoptar l'Administració és activar l'obra pública, per això per al 2010 hem previst la modernització de la xarxa, obres en estacions o desdoblaments de vies. Pel que fa a l'ordenació

«Les xifres d'usuaris del metro encara són baixes. La Universitat a l'estiu està en mínims, i això per a un transport públic és terrible»

del territori, el més important és la Llei del sòl i altres mesures legislatives. La filosofia és anar a un model urbanístic i d'ocupació del territori diferent del que hem tingut fins ara i procurar no caure en els mateixos errors: un model de construcció desproporcionat i que ha fet que la crisi sigui molt més aguda.

Parlant d'alguns dels projectes més significatius, pel que fa al transport, com està l'ampliació del tren de Manacor a Artà?

Aquesta línia té l'avantatge que és una recuperació. Les obres començaran a primers de 2010. S'ha optat per una tecnologia innovadora, el «tren-tram», un tren tramvia, que té moltes avantatges: és molt més flexible que un tren convencional i més permeable. És el tipus de transport que s'està instal·lant a Europa i a l'Estat espanyol, en particular als territoris de parla catalana.

I l'arribada del tren a Alcúdia, tan polèmica?

Aquest és un tram nou. Havíem de realitzar un estudi d'alternatives i se n'ha fet un de completíssim. Tots els estudis arriben a la conclusió que per arribar a Alcúdia, avui en dia, el corredor viable és el nord. Per què? Perquè el sud té un impacte ambiental fort. En segon lloc, aquesta segona alternativa deixa l'usuari en una zona allunyada, la qual cosa no és del cas. Lamentablement,

Alcúdia i sa Pobla es prenen el tema d'una altra manera. Es perd una gran oportunitat, per ara.

Per què hi ha hagut darrerament tanta de conflictivitat laboral, als Serveis Ferroviaris de Mallorca (SFM)?

Bàsicament ve per una qüestió: a l'anterior legislatura es varen establir uns costums i una política d'empresa que a la llarga es demostren insostenibles. Un govern ha d'intentar racionalitzar. S'han de crear noves places, però amb el rigor que marca la llei.

El seu projecte «estrella» sembla que havia de ser el tramvia de la badia de Palma.

S'ha establert una empresa pública, Tramvia de la Badia de Palma, que en durà a terme la implantació, que serà llarga. En primer lloc, hem de comptar amb els ajuntaments de les localitats per les quals passi: el de Palma, però també Lluçmajor i més tard Calvià. El projecte és similar al tramvia de Tenerife, tenim signat un conveni de col·laboració amb el Cabildo. Si aconseguim el finançament, el tramvia de la badia de Palma serà una realitat. Ara bé, la planificació és molt important, perquè sigui un projecte rendible, socialment parlant. Hi ha una desena de ciutats espanyoles que o tenen tramvia o l'estan posant, i Palma en serà una.

Una obra que el Govern actual es va trobar feta, encara que amb greus mancances: el metro, que justament arriba fins al campus. No s'havia d'haver fet, almenys no amb aquest recorregut, que sembla que és molt poc rendible?

És mal de dir... Si avui s'hagués de fer un metro —i no vull dir que no se'n pugui fer alguna altra línia a Palma, però probablement són més lògics els sistemes tramviaris— probablement aquest no seria el recorregut més adient. Una altra cosa era un tramvia. Un metro es calcula per a uns vint milions de passat-

«L'ús de la bicicleta en moltes ciutats europees és molt antic. No pot ser que el cotxe tingui més drets que l'ús social de l'espai»

gers l'any. No es tracta de dir si metro sí o metro no, sinó de veure el nombre d'usuaris. Aquí el metro no era la fórmula més adient. Ara bé, el que hem de fer és rendibilitzar-lo tant com sigui possible. El que passa és que costa, convèncer la gent. Les xifres d'usuaris encara són baixes. La Universitat a l'estiu està en mínims, i això per a un transport pú-

blic és terrible. Al Polígon, a les cinc de l'horabaixa deixa d'haver-hi viatgers.

Com és que no tenim una targeta que es pugui fer servir per a tot: tren, metro i autobusos?

Perquè es varen triar dos sistemes incompatibles, la qual cosa no té explicació possible, ja que es varen implantar al mateix temps, i hem d'arreglar aquest problema. L'objectiu és la targeta única. Tampoc no podem obligar determinades companyies d'autobusos.

Encara que no és directament de la vostra responsabilitat, sí que voldríem conèixer el vostre punt de vista sobre la implantació a Palma del carril bici, que també ha generat una certa polèmica.

El que és clar és que l'ús de la bicicleta en moltes ciutats europees és molt antic. No pot ser que el cotxe tingui més drets que l'ús social de l'espai. A posta els darrers anys s'ha incrementat el que es coneix com a bicicleta pública, que va adquirint un èxit rotund. Es va evolucionant en aquest sentit en tot Europa. És veritat que hem d'anar a poc a poc: en transport públic, és millor convèncer que vèncer. Però s'han de prendre decisions valentes i de vegades polèmiques.

«Hem creat unes urbanitzacions amb baixa densitat i en llocs molt llunyans, la qual cosa fa inviable el transport públic»

En aquest sentit, estan canviant els hàbits dels ciutadans? La gent utilitza més el transport públic?

Jo vaig sentir que recuperar el tren era absurd perquè la gent s'estimava més el cotxe. Te'n vas a les 8 a la Intermodal i els trens van plens. Avui en dia, l'ocupació mitjana d'un cotxe són 1,3 persones; un tren tot sol et transporta 600 persones. Si hi ha un mitjà de transport públic eficient, la gent l'agafa.

Parlant de comunicacions cap a l'exterior de les Illes, quines deficiències tenen encara les nostres?

Una cosa són les connexions i una altra les freqüències. Si es parla de costos

d'insularitat i que tots els espanyols són iguals, s'ha d'aconseguir que hi hagi connexions entre illes i amb la Península suficients per a la mobilitat d'una societat moderna. En el cas de Mallorca, sí que té unes connexions suficients. Les altres illes són un altre tema.

En l'apartat d'ordenació del territori, en què consisteix, essencialment, el canvi de política?

Per començar, s'ha de fer una altra gestió del territori. No es pot consumir el territori com s'ha consumit. Per exemple: hem creat unes urbanitzacions amb baixa densitat i en llocs molt llunyans, la qual cosa fa inviable el transport públic. S'ha d'anar a un model de creixement urbanístic i d'ordenació del territori que sigui més raonable. Hem de tenir en compte dues coses: que el gran recurs turístic és el nostre paisatge, i que hem de fer un tractament del territori sensible a la nostra identitat. Això s'ha de fer a

a les necessitats de la nostra societat.

No és la baixa taxa d'universitaris un dels problemes fonamentals de la societat illenca? Perquè fins fa molt poc era fàcil trobar feina, i els joves deixaven els estudis per treballar.

L'educació és el futur de totes les societats. Tal vegada l'única cosa bona d'aquesta època de crisi és que el mercat laboral ja no és tan fàcil i els joves comencen a ser conscients que necessiten una formació, no ja solament de caire universitari, sinó també de caràcter professional.

Què li diríeu a un jove que està desenganyat de la política, pels escàndols de corrupció que ens trobam constantment?

Hauríem de començar per veure que és normal que els joves pensin això. Són de vergonya els escàndols de la clas-

través d'instruments com la Llei del sòl, però també la de mesures urgents.

Com veieu l'evolució de la Universitat de les Illes Balears, des dels vostres temps d'estudiant fins a l'actualitat?

Ha canviat moltíssim. Quan jo estudiava just hi havia la facultat de Lletres a Son Malferit i la facultat de ciències. El campus concentra ara una gran quantitat d'estudis, i el gran repte és adaptar aquests estudis a la normativa europea i

se política darrerament. La política està avui en dia una mica desprestigiada. Tots aquests casos de corrupció fan molt de mal. Què li diria? Crec que per canviar les coses es necessita fer política. Si no, tenen una inèrcia. Tenim un dèficit de participació ciutadana important: en el nostre cas, tots els projectes que fem són a la nostra pàgina web, això no s'havia fet mai. Hem de fomentar la participació del ciutadà.

www.uib.cat/aauib

Amics i Amigues
de la
UIB
Amigues

Vicerectorat d'Estudiants i Campus

PARTICIPA-HI

amicsiamigues@uib.cat

de la

Amigues

Amics i Amigues de la **UIB** (AAUIB)
Servei d'Informació
Edifici Ramon Llull
Cra. de Valldemossa, km 7.5
07122 Palma (Illes Balears)
Tel.: 971 17 29 39
Fax: 971 17 20 64

Horari d'atenció: de 8 a 21 hores de dilluns a divendres
El primer any d'inscripció és gratuït.

La UIB, segona universitat espanyola en col·laboració internacional en publicacions científiques

L'informe SIR avala la seva bona posició en citacions dels treballs de recerca, entre 2.124 institucions de tot el món

La Universitat de les Illes Balears se situa com la segona institució espanyola d'ensenyament superior, pel que fa al grau de col·laboració internacional en les seves publicacions científiques, segons assenyalava l'informe SIR (SCImago Institutions Ranking), la base del qual són 2.124 entitats de recerca, tant públiques com privades, de tot el món.

D'acord amb les dades de l'SCImago, en aquesta variant la UIB rep una puntuació notablement elevada, un 47,83. Només una altra de les 49 universitats espanyoles que surten al rànquing, la Universitat Pompeu Fabra, es troba més amunt, amb un 53,11. Per esmentar només algunes de les universitats més conegudes: la Complutense de Madrid se situa en el 36,97, la del País Basc, en el 35,47, i la de Navarra, en el 31,30.

L'informe SIR estableix l'ordre de les institucions de recerca: universitats, instituts científics, centres hospitalaris i d'altres organismes, d'acord amb el seu nombre de publicacions en revistes especialitzades entre els anys 2003 i 2007. En aquest rànquing, la UIB ocupa el lloc número 929, a escala internacional, amb 2.239 treballs.

Per fer-nos-en una idea més ajustada, podem assenyalar que, d'acord amb aquesta referència, la UIB se situa en el lloc número 30, entre les 49 universitats espanyoles que hi surten. En el conjunt d'organismes de recerca espanyols que es mencionen, la Universitat balear la trobam en el lloc 36 d'un total de 134. L'Hospital Universitari de Son Dureta és al lloc 1.804 del conjunt del llistat.

Un barem que també es troba entre els més significatius correspon a la mitjana de vegades que són citats aquests treballs, ja que això ens dóna la mesura del seu ressò. En aquest sentit, la UIB obté una puntuació força elevada, de 5,88, la qual la situa com la dotzena entre totes les institucions d'ensenyament superior espanyoles.

En aquest sentit, quant al nombre de vegades (com a mitjana) que són objecte de citació les seves publicacions, la UIB, tot i les seves relativament mo-

destes dimensions, també se situa per davant d'altres universitats espanyoles molt més conegudes. És el cas, també, de la Complutense (5,76), la del País Basc (5,16), la Politècnica de Catalunya (3,51) o la Politècnica de Madrid (2,98).

Només onze universitats del conjunt de l'Estat, entre el gairebé mig centenar que hi trobam, obtenen encara més ressò que la UIB. El primer lloc l'ocupa, també en aquest cas, la Universitat Pompeu

les quals presenten els seus treballs els nostres científics. Podem posar com a exemple l'activitat de l'Institut de Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos (IFISC), institut de recerca que comparteixen, com és sabut, la UIB i el CSIC, i que té la seu central al campus de la carretera de Valldemossa.

Dins la seva trajectòria des de 2003 (quan encara es denominava Departament de Física Interdisciplinària, integrat

Fabra, amb un 9,03; seguida de la Universitat de Barcelona, amb una mitjana de 8,18 vegades; i de l'Autònoma de Madrid, amb 8,06. La Universitat de Barcelona reuneix també el nombre més alt de publicacions científiques de totes les universitats espanyoles: 12.584. Un aspecte fonamental, però, rau en el prestigi i seguiment de les publicacions a

dins l'IMEDEA) figura un article publicat a la revista Nature, líder inqüestionable del sector, i sis a PNAS, una altra publicació molt destacada. El cas del Grup de Recerca en Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies, equip de treball de la UIB (en aquestes mateixes pàgines), també resulta prou evident.

RESET

Espai de l'Emprenedor i Suport a la nova Empresa Tecnològica

Què és?

És un programa de la UIB sobre el foment de l'esperit emprenedor i la creació d'empreses intensives en coneixement.

Serveis:

Formació

Mitjançant diferents activitats formatives volem donar resposta a les necessitats de tot el col·lectiu a qui s'adreça.

- Jornades i tallers de curta durada.
- Cursos d'especialització.
- Formació tutoritzada i personalitzada.

Assessorament

Va adreçat a facilitar la constitució d'spin-offs o la creació d'empreses innovadores, treballant des de la fase inicial quan encara és una idea, fins a la consolidació i desenvolupament de l'empresa. Els serveis que es poden trobar són:

- Suport per a l'elaboració del pla d'empresa i definició del model de negoci.
- Valorització de la tecnologia o coneixement generats a la UIB per tal d'avaluar la possibilitat de transferència.
- Assessorament en la protecció dels drets de propietat industrial i sol·licitud de patents.
- Informació jurídica, fiscal i sobre vies de finançament.
- Informació sobre els tràmits administratius.

Universitat de les
Illes Balears

Fundació Universitat –
Empresa de les Illes Balears

FUEIB Mallorca
Seu FUEIB
Camí de Passatemps, 241. Son Sardina
07120 Palma.
Telèfon. 971 25 96 77

FUEIB Eivissa
Seu Universitària d'Eivissa i Formentera
C/ Bes, 9.
07800 Eivissa.
Telèfon. 971 39 80 20

FUEIB Menorca
Seu Universitària de Menorca
Can Salort
Sta. Rita, 11.
07730 Alaior.
Telèfon. 971 37 90 02

El CO₂ de les fulles, passaport al prestigi

Un article del Grup de Recerca en Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies, seleccionat per la revista «Sciencewatch»

Les «evidències» que el transport de CO₂ dintre d'una fulla pateix unes limitacions que afecten el seu procés de fotosíntesi (segons explica l'investigador Jaume Flexas a la revista Sciencewatch), al Grup de Recerca en Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies de la Universitat de les Illes Balears (UIB) li han valgut un nou reconeixement de la comunitat científica internacional: el seu article «Mesophyll conductance to CO₂: current knowledge and futur prospects» ha estat un dels més citats en la seva disciplina.

Lafont d'aquesta distinció és la base de dades ISI Web of Knowledge, de l'Institute of Scientific Information, una empresa que forma part de The Thompson Corporation, amb seu central a la ciutat nord-americana de Filadèlfia. L'objectiu d'aquesta recopilació és proporcionar referències bibliogràfiques a informadors, administradors i investigadors, en terrenys diversos.

L'ISI Web és importantíssima com a manera de calibrar l'evolució i el ressò dels seus treballs per a aquells que es dediquen a la recerca, ja que reuneix la informació bibliogràfica de més de setze mil publicacions (llibres i revistes) i ponències internacionals tant de ciències com d'art, humanitats i ciències socials. Inclou les referències

de patents i els sumaris de publicacions periòdiques.

L'article ja esmentat del grup de recerca biològica de la UIB, que es va publicar a la revista especialitzada Plant Cell Environment el maig del 2008, és un dels que ha atret més l'interès en el seu camp. El Grup de Recerca en Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies és responsable d'un total de catorze articles als quals l'ISI Web ha concedit la categoria de «Highly cited papers», és

Els autors de l'article «Mesophyll conductance...» són Jaume Flexas, Miquel Ribas, Antonio Díaz, Jeroni Galmés i Hipólito Medrano. La revista Sciencewatch inclou, al número d'octubre, una entrevista amb el doctor Flexas, que explica les característiques i importància del seu treball.

Jaume Flexas posa de manifest, a la dita entrevista, com «les evidències acumulades els darrers vint anys mostren que

la conductància en el mesòfil [el transport de CO₂ dintre de la fulla, que es considerava de caire infinit i no limitant de la fotosíntesi] és prou petita per limitar la fotosíntesi, especialment en fulles gruixudes».

«A més», continua Flexas a Sciencewatch, «s'ha demostrat que aquesta conductància del mesòfil és regulable i respon tant a canvis estructurals com ambientals. Això fa que aquesta conductància s'hagi convertit en un tercer paràmetre regulador de la fotosíntesi a tenir en compte en els models de predicció d'aquesta.»

És la segona vegada que un article del Grup

de Recerca en Biologia de les Plantes en Condicions Mediterrànies és objecte de selecció per part de Sciencewatch. Una confirmació del caire pioner del seu treball.

a dir, els treballs citats en més gran mesura pels especialistes. D'aquests, deu són qualificats de «Research fronts» en la classificació de la base de dades internacional.

Viu la màgia de l'esport

**Abona't
anualment
a partir de
157€**

Més informació: telèfon 971 172 554
www.campusesport.com

CAMPUS ESPORT
ESPORT A LA UIB

Les nostres instal·lacions :

Camp de futbol 7 i 11 (gespa artificial de darrera generació)
8 pistes de pàdel de gespa artificial
1 pista de tennis
Piscina coberta
Pavelló cobert
Gimnàs de fitness
2 sales d'aeròbic

Universitat de les
Illes Balears

Mesurar la salinitat de la mar des de l'espai

Dos investigadors del Departament de Física de la Universitat de les Illes Balears (UIB) i de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA, UIB-CSIC), Gabriel Jordà i Damià Gomis, han participat en el disseny del processament de dades del satèl·lit SMOS, de l'Agència Espacial Europea (ESA). L'objectiu: mesurar la salinitat de la superfície marina, i fer-ho, per primera vegada, des de l'exterior del nostre planeta.

Tant Damià Gomis com Gabriel Jordà disposen d'experiència en l'anàlisi de dades oceanogràfiques. Tots dos investigadors de les Illes han intervingut en la realització d'algoritmes per generar mapes globals de salinitat.

L'SMOS (Soil Moisture and Ocean Salinity, Humitat del Sòl i Salinitat Oceànica) havia de ser llançat aquest passat 2 de novembre per l'Agència Espacial Europea. Fins aleshores, i al llarg d'un mes i mig, va romandre a la seva base de Plesetsk (Federació Russa). Allà hom el va sotmetre a totes les verificacions necessàries per constatar que funcionava correctament.

Per què es tan important mesurar la salinitat de les superfícies marines, des de l'espai? Perquè aquest sistema permet obtenir dades precises i de manera inin-

terrompuda de les diferents àrees de la Terra (o, més ben dit: dels seus mars). Això suposa un avanç de primer ordre per a la ciència oceanogràfica.

De fet, dues variables resulten essencials, en el nostre coneixement immediat de les superfícies marines: la temperatura i la salinitat. Amb aquests dos referents podem saber moltes coses de la variabilitat climàtica i de la dinàmica dels mars. El fenomen conegut com El Niño, per exemple, s'hi troba molt lligat.

De les esmentades variables, n'hi ha una, la temperatura superficial marina, que ja es podia mesurar des de satèl·lits artificials fa uns trenta anys. En canvi, el grau de salinitat només era viable establir-lo a vorera de mar, amb la submersió d'un instrument capaç de comptabilitzar la conductivitat elèctrica de l'aigua; la qual cosa representa el desplaçament de mitjans humans i tècnics, amb les despeses i complicacions corresponents.

El sistema de mesura rau en el fet que l'SMOS pot establir la «temperatura de brillantor» (aquesta és la seva denominació) de la superfície marina. Aquesta brillantor depèn, en bona part, de la salinitat. Mitjançant un algoritme matemàtic és possible deduir-la a partir de la «temperatura de brillantor».

Però això no basta. La precisió que ens aporta la «temperatura de brillantor», amb referència a la salinitat, és d'1 kg/m³, quan a mar obert el grau de sal varia en uns marges molt estrets. És per això que han de combinar-se les dades obtingudes, per reduir al mínim els errors. Una dada amb caire aïllat resulta «pobra» des del punt de vista científic; la combinació d'un conjunt de dades aporta una precisió molt més efectiva.

El satèl·lit SMOS, una vegada llançat i en òrbita, passa per un període de calibratge de l'instrument i d'ajustament dels algoritmes de procés. Una vegada superada aquesta fase és quan serà possible disposar de les primeres dades de salinitat de les aigües. Mesurades, per primera vegada, des de l'espai exterior.

En què consisteixen les aportacions balear i espanyola

Els investigadors de la UIB i de l'IMEDEA (Institut Mediterrani d'Estudis Avançats, organisme de recerca compartit pel Centre Superior d'Investigacions Científiques i la mateixa Universitat de les Illes Balears) Damià Gomis i Gabriel Jordà han elaborat l'algoritme que representa

Trobar feina és fàcil amb la UIB

Tant si ara estudies com si ja t'has titulat, aquí o en una altra universitat, sabem la manera d'ajudar-te a millorar el teu futur

Ofertes de treball • Orientació professional • Pràctiques en empreses/entitats • Tauler d'ofertes a la nostra web • Guia d'empreses i entitats que ofereixen un lloc de treball a les Illes Balears • Espai de recerca de feina • Cursos de formació en habilitats socials • Taller de comportament durant l'entrevista de treball i de la manera com s'ha de fer un bon *curriculum vitae* • Taules rodones de sortides professionals • Presentacions d'empreses • Fòrum de l'Ocupació

www.fueib.net/doip

fuedoip@uib.es

Departament d'Orientació i Inserció Professional [DOIP]
Edifici de les instal·lacions esportives
Campus de la Universitat de les Illes Balears
Ctra. de Valldemossa km 7,5. 07122 Palma (Balears)
Telèfon. 971 25 96 97 · Fax: 971 25 95 16

FUEIB Eivissa
Seu Universitària d'Eivissa i Formentera
C/ Bes, 9.
07800 Eivissa.
Telèfon. 971 39 80 20

FUEIB Menorca
Seu Universitària de Menorca
Can Salort
Sta. Rita, 11.
07730 Alaior.
Telèfon. 971 37 90 02

Horari d'atenció: de 8 a 18 hores, de dilluns a dijous, i el divendres, de 8 a 15 hores.

Universitat de les Illes Balears

Fundació Universitat - Empresa de les Illes Balears

la seva aportació al projecte SMOS a partir de tres conjunts de dades. El present projecte els ha suposat, aproximadament, un any de feina.

Una d'aquestes bases és una relació de caire exhaustiu d'observacions realitzades en el passat. Una altra són els resultats obtinguts a partir d'un model numèric, que recrea els processos físics més significatius que es produeixen en els sistemes marins; resulten vàlids, com a aproximació a allò que de fet s'esdevé.

Finalment, un tercer component són les dades d'un simulador dels sensors del satèl·lit. Més o menys, com si l'SMOS ja estigués llançat, en òrbita, superada la seva fase de calibratge i ajustament i plenament disponible per subministrar-nos la informació desitjada.

La base de l'algoritme dissenyat pels doctors Jordà i Gomis ja existia amb anterioritat. La novetat que ens ha aportat la seva feina és l'estudi d'aplicació de la proposta a les dades que vagi subministrant l'SMOS, a partir de la seva mesura de la «temperatura de brillantor» de les superfícies marines, mecanisme que ens pot permetre de conèixer-ne la salinitat, ja que n'és un dels integrants principals.

Fent parlar les xifres, aquest treball dels investigadors de la UIB pot permetre arribar a una precisió de 0,1 kg/m³, per a productes d'una resolució de 200 km/10 dies. En productes de 100 km/30 dies, les errades de partida, seguint les mesures des del satèl·lit, serien d'un màxim de 0,8 kg/m³.

D'acord amb la filosofia que de manera sistemàtica posa en pràctica l'Agència Espacial Europea (ESA), és a dir, les aportacions i la participació d'equips i mitjans humans i tècnics de diferents països, el projecte de l'SMOS ha comptat amb molta més participació espanyola, d'investigadors i empreses de Barcelona i Madrid.

Dins aquestes aportacions, probablement la més significativa correspon a l'Institut de Ciències del Mar de Barcelona, dependent també (com l'IMEDEA) del CSIC. Jordi Font, professor d'investigació d'aquest organisme, ha fet feina en aquest projecte, juntament amb el seu equip, des de l'any 1998.

El doctor Font és el responsable de la missió de mesura de la salinitat de les

superfícies marines; una de les dues que ha de complir el satèl·lit artificial, juntament amb la mesura de la humitat del sòl. De fet, aquestes dues activitats són les que donen nom al mateix satèl·lit de l'ESA.

A més, l'empresa Mier Comunicaciones, situada al municipi barceloní de la Garriga, s'ha fet càrrec de la fabricació dels receptors de l'SMOS. Una altra entitat, CASA Espacio, de Madrid, ha coordinat la construcció del radiòmetre.

Encara podem comptabilitzar una aportació més del nostre àmbit més proper a l'activitat que ha de dur a terme el satèl·lit des de la seva posada en funcionament. Es crearà a la capital catalana l'SMOS Barcelona Expert Centre, amb l'objectiu de comprovar (i perfeccionar) els algorismes que serveixen per processar les dades que han de ser transmeses als científics.

Novembre contra la violència de gènere

La UIB ha celebrat, al llarg de tot el novembre, un seguit d'actes englobats dins el programa Mes contra la Violència i per la Igualtat de Gènere, entorn del 25 de novembre, que és el Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència contra la Dona, instituït per l'ONU el 1999. Entre d'altres activitats, organitzades per la Càtedra d'Estudis de Violència de Gènere, trobam una conferència de Cristina Ferrer, una jornada dedicada a la violència de gènere en la literatura, taules rodones i taules informatives.

Aina Dols guanya el Guillem d'Efak

La coordinadora tècnica del Pla de Reciclatge i Formació Lingüística de la UIB, Aina Dols, ha estat la guanyadora del VII premi Guillem d'Efak, de textos dramàtics per a nins i joves, organitzat per sa Xerxa, amb una peça inspirada

en la rondallística balear. Dols ha estat també guanyadora dels premis Pirineu, Castellitx i dels Amics de la Glosa de Santa Maria del Camí. Enhorabona, companya!

L'entomologia aplicada, a debat

L'edifici Gaspar Melchor de Jovellanos ha estat l'escenari triat per a la celebració del VI Congrés d'Entomologia Aplicada (XII Jornades Científiques de la Societat Espanyola d'Entomologia Aplicada), amb qüestions com els tractaments de control de plagues o la intervenció dels insectes en la transmissió de malalties. Miquel Àngel Miranda, professor de Zoologia de la UIB, ha estat el president del comitè organitzador del congrés.

Jaume Pagès, premi Juníper Serra

El conseller delegat d'Universia (Grup Santander), Jaume Pagès, ha estat

guardonat amb el premi Juníper Serra, que concedeix la Fundació Càtedra Iberoamericana de la UIB per l'activitat cultural o social a Iberoamèrica de persones o entitats. Amb anterioritat l'han rebut Gabriel Barceló, Manuel Patarro, Joan Manuel Serrat i Enrique Iglesias.

Conveni amb la Universitat del Nord-est de la Xina

La rectora de la UIB, Montserrat Casas, i el president de la Universitat del Nord-est de la Xina, He Jicheng, varen signar el 27 d'octubre un acord de col·laboració en matèria de programes d'estudis conjunts i cooperació i intercanvi en docència, formació i recerca. Un dels aspectes més interessants de l'acord és que preveu l'ampliació del conveni a altres organismes dels països respectius.

Any de l'Astronomia i de Galileu

Conjuntament amb l'Any Darwin (vegeu Enllaç UIB número XIV, pàgines 46-49), l'altre gran esdeveniment commemoratiu de la comunitat científica internacional ha estat, el 2009, l'Any de l'Astronomia, així declarat per la UNESCO quan es compleixen els quatre-cents anys del telescopi de Galileo Galilei. Aquest aparell, encara que no fou un invent seu, li va permetre realitzar les primeres observacions sistematitzades de la Lluna i el sistema solar, la qual cosa és tinguda per l'origen de l'astronomia.

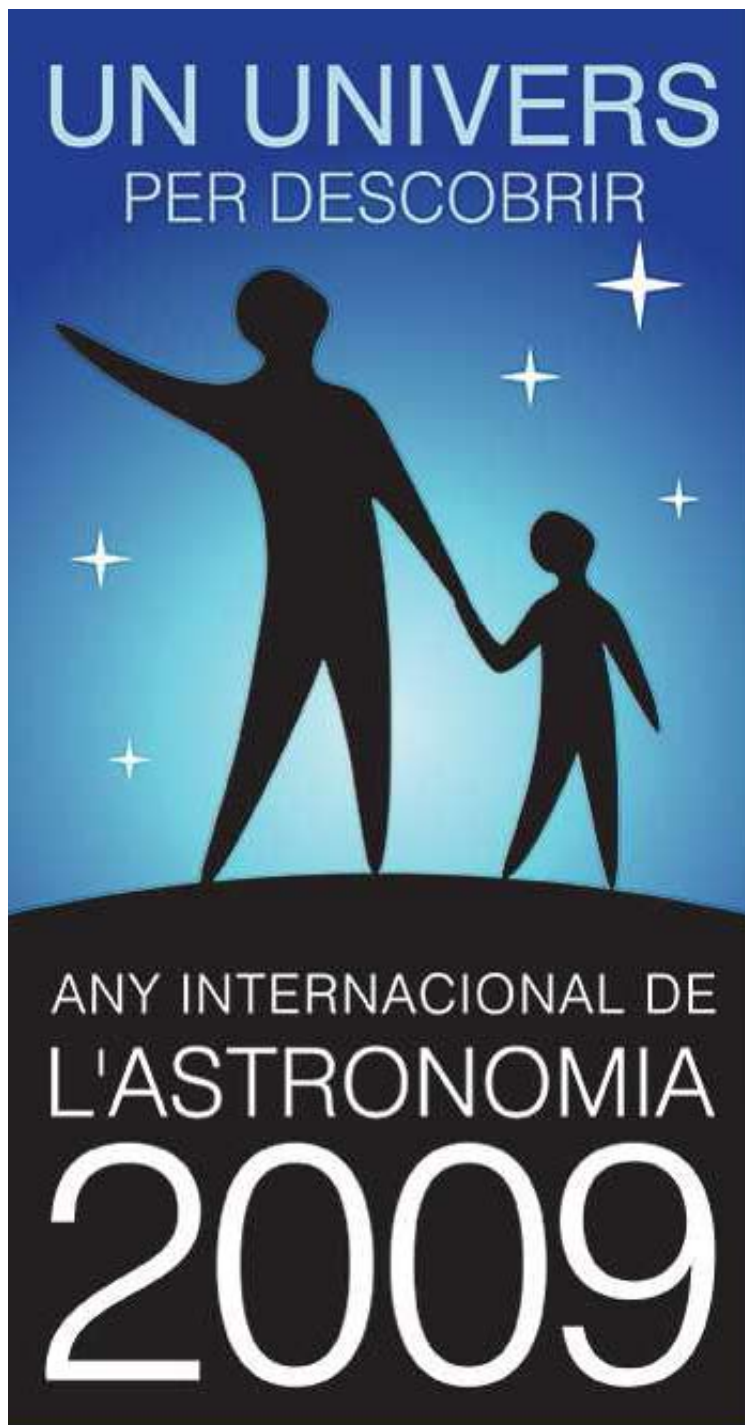
Josep Lluís Ballester, professor del Departament de Física de la UIB, ha fet part del comitè organitzador de l'Any de l'Astronomia a les Balears. L'exposició divulgativa Un univers per descobrir ha visitat l'edifici Gaspar Melchor de Jovellanos i els centres de Sa Nostra de Palma i Eivissa. Personalitats com Benjamín Montesinos, Inés Rodríguez, Ricard Amis i Xavier Barcons han participat en un cicle de conferències. A més, s'ha programat un cicle de pel·lícules entorn de l'exploració de l'espai.

Mehdi Khouja, millor pòster a Pollença

El pòster de presentació de la seva tesi de Mehdi Khouja, estudiant de doctorat del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica de la UIB, va guanyar el premi al millor pòster en el certamen que es va celebrar a Pollença del programa europeu Doctoriales. Aquesta iniciativa, que comparteixen la UIB i la Universitat de Perpinyà, cerca la preparació del pòster de la tesi i l'orientació dels estudiants cap al mercat professional; hi han participat alumnes de les universitats de Tolosa, Montpeller, Girona i Barcelona (UB i UPC), a més de les dues organitzadores. El director de la tesi de Mehdi Khouja és Carlos Juiz García. Enhorabona des d'aquí.

«L'Hiperbòlic» celebra els 100 números

La revista universitària L'Hiperbòlic, dirigida per Antoni González, ha arribat als deu anys de vida i als cent números. Amb aquest motiu el dia 15 d'octubre es va fer una festa al teatre Xesc Forteza de Palma, presentada per Vivian Caoba i Mònica Borràs, amb l'actuació, entre d'altres, de Carlos Garrido, Miquel Àngel Llonovoy, Cris Juani-co, Pep Suasi, Joan Miquel Oliver i Montse Orfila. El dia 20 de novembre, a Sa Riera, va tenir lloc una taula rodona sobre periodisme del segle XXI i es varen lliurar els premis Hiperbòlic de periodisme, d'investigació i de tesis, a Pere Ramon Oliver, Rosa Miró Bonet i Catalina Pèrelló, Martí Fons i Josep Vidal Conti. La UIB ha estat ben representada en tots dos actes, en les persones de la rectora, Montserrat Casas, el vicerector primer, Martí March, i altres membres de la comunitat acadèmica. L'enhora bona!

Col·loqui Entre el Somni i la Realitat

Els passats 22 i 23 d'octubre es va dur a terme, a l'Estudi General Lluïà de Palma, el col·loqui Entre rêve et réalité. De l'île au continent: tisser un savoir (Entre somni i realitat. De l'illa al continent: teixir un saber), coordinat per la professora de la UIB Carlota Vicens Pujol i Diana Cooper-Richet, de la Universitat de Versalles. Hi participaren destacats especialistes sobre els viatges com a mitjà de transmissió cultural i la circu-

lació d'idees entre illa i continent.

Rodrigo Casasnovas, premi SUSCHEM

Rodrigo Casasnovas Perera, llicenciat en Química per la UIB i alumne del Màster de Química Teòrica i Modelització Computacional, ha obtingut el premi SUSCHEM Espanya per a joves investigadors de química, en la categoria Futura, que guardona el millor expedient acadèmic en la llicenciatura del curs 2007-2008. L'esmentada entitat és la Plataforma Tecnològica Espanyola de Química Sostenible. Bona feina!

Congrés d'Estudis Australians

L'edifici Anselm Turmeda va ser l'escenari del X Congrés Internacional de l'Associació Europea d'Estudis Australians (EASA), entre els dies 22 i 25 de setembre. Aquesta entitat, creada el 1989, la integren acadèmics de diversos països i el seu objectiu és l'estudi de la cultura d'Austràlia, Nova Zelanda i el Pacífic Sud. El Departament de Filologia Espanyola, Moderna i Llatina de la UIB es va fer càrrec de l'organització de l'encontre.

Ramon Puigjaner, vicepresident de la IFIP

El professor del Departament de Ciències Matemàtiques i Informàtica de la UIB Ramon Puigjaner ha estat elegit vicepresident de la International Federation for Information Processing (IFIP). Aquesta organització, reconeguda per la UNESCO, reuneix associacions informàtiques de 56 països, que corresponen a més de mig milió d'associats. L'enhora bona!

Tesis doctorals defensades

La escuela universitaria de educación virtual de la Universidad de Tarapacá. Modelo organizativo para una educación virtual

Patricia Vilma Castillo Ochoa
Director: Jesús Salinas Ibáñez
Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació / Pedagogia i Didàctiques Específiques
Defensada el dia 22 de gener de 2009

Genetic and physiological characterization of two ISL3-like insertion sequences of Pseudomonas stutzeri AN10

Joseph A. Christie d'Oleza
Directors: Rafel Bosch Zaragoza i Balbina Nogales Fernández
Departament de Biologia
Defensada el dia 6 de febrer de 2009

Variació genètica de la sargantana balear

Bàrbara Terrasa Pont
Directores: Misericòrdia Ramon Juanpere i Antònia Picornell Rigo
Departament de Biologia
Defensada el dia 19 de febrer de 2009

El masaje infantil aplicado a la escuela: nuevas estrategias para la mejora de la calidad afectiva y emocional en atención temprana

Maria Femenias Andreu
Director: Joan Jordi Muntaner i Guasp
Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació / Pedagogia i Didàctiques Específiques
Defensada el dia 23 de febrer de 2009

Complejos con ligandos derivados de purinas y pirimidinas N-sustituidas e iones metálicos de transición: contribución a la química bioinorgánica y a la arquitectura molecular

Francisca M. Albertí Aguiló
Directors: Àngel García-Raso i Joan Jesús Fiol Arbós
Departament de Química
Defensada el dia 6 de març de 2009

Naturaleza humana y derecho. Directrices para un modelo de realización del derecho a partir de un enfoque naturalista

Marly Dos Santos Lobato Fernández
Director: Camilo J. Cella Conde

Departament de Psicologia
Defensada el dia 10 de març de 2009

Del estudio de rasgos de vida a las estrategias de manejo: el caso del paíño europeo

Ana Sanz Aguilar
Directors: Daniel Oro de Rivas, Giacomo Tavecchia i Eduardo Mínguez Díaz
Ponent: Rafel Bosch Zaragoza
Departament de Biologia
Defensada el dia 17 de març de 2009

Estudi de la sensibilitat a les condicions d'alimentació a l'obesitat. Identificació de sensors nutrigenòmics al teixit adipós i a la sang

Antoni Caimari Palou
Directors: Andreu Palou Oliver i Paula Oliver Vara
Departament de Biologia Fonamental i Ciències de la Salut
Defensada el dia 18 de març de 2009

Bacterial communities associated to seagrass (Posidonia sp.) rhizosphere in organic-rich carbonated sediments

Micaela A. García Martínez
Directors: Ramon Rosselló; Carlos M. Duarte i Arantxa López
IMEDEA
Defensada el dia 19 de març de 2009

El ciberplagio y otras formas de deshonestidad académica entre el alumnado universitario

Rubén Comas Forgas
Director: Jaume Sureda Negre

Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació / Pedagogia i Didàctiques Específiques
Defensada el dia 19 de març de 2009

An economic and institutional approach to the use of natural common-pool resources by the tourism industry

Esther Blanco Cartagena
Directors: Javier Lozano Ibáñez i Javier Rey-Maqueira Palmer
Departament d'Economia Aplicada
Defensada el dia 20 de març de 2009

Hidrology and sediment transport in the agricultural na Borges river basin (Mallorca, Balearic Islands). A Mediterranean groundwater-dominated river under traditional soil conservation practices

Joan Josep Estrany Bertos
Directors: Cels Garcia Garcia i Ramon J. Batalla Villanueva
Departament de Ciències de la Terra
Defensada el dia 20 de març de 2009

Interacciones entre iones metálicos i compuestos d'interès biològic (halouracils i derivats sintètics, hipurats i aciclovir). Interacciones metálico-liquas que desenvolupen noves molècules anticanceroses

Miquel Barceló Oliver
Directors: Àngel Terrón Homar i Àngel García Raso
Departament de Química
Defensada el dia 27 de març de 2009

Mecanismos de potenciación de las defensas antioxidantes endógenas frente al estrés oxidativo

Miguel David Ferrer Reynés
Director: Antoni Pons Biescas
Departament de Biologia Fonamental i Ciències de la Salut
Defensada el dia 3 d'abril de 2009

Spatial structures and information processing in nonlinear optical cavities

Adrián Jacobo
Directors: Pere Colet Rafecas i Damià Gomila
Departament de Física
Defensada el dia 3 d'abril de 2009

SI ETS JOVE...

"SA NOSTRA"
conek-t

conek-t.es

DESCOMPTES
AGENDA D'OCI
AVANTATGES
CONCERTS
PRODUCTES I SERVEIS FINANCERS

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

Així serà l'ampliació del Centre de Tecnologies de la Informació

El CTI amplia la seva superfície en 900 metres quadrats

Si no hi ha res de nou, cap a l'octubre podrà ser una realitat l'ampliació del Centre de Tecnologies de la Informació (CTI), al campus de la carretera de Valldemossa. Aquesta intervenció, pressupostada en prop de dos milions d'euros (construcció més equipament), incrementarà en 900,40 metres quadrats l'espai disponible per a les activitats del referent essencial de la Universitat de les Illes Balears en matèria d'aquestes tecnologies, que encara se solen qualificar de «noves», però que, de fet, ja fa uns quants anys que s'han convertit en una part integrant, habitual, de les nostres vides.

Per realitzar l'ampliació del CTI, el projecte realitzat pels arquitectes Ignacio Salas i Gabriel Sastre (en el qual la sostenibilitat té un paper de primer ordre) preveu l'aprofitament d'un espai públic, fins ara buit: el que existeix entre l'edifici Anselm Turmeda i l'actual seu del Centre de Tecnologies de la Informació. Aquesta intervenció ha estat atorgada a l'empresa Proyectos SIC Baleares, SL, entre les dotze candidatures que s'havien presentat a la licitació.

L'octubre podrà ser una realitat l'ampliació del Centre de Tecnologies de la Informació (CTI), al campus de la carretera de Valldemossa

El projecte de Salas i Sastre parteix d'aquestes construccions prèvies, l'edifici Anselm Turmeda i l'actual CIT. El primer espai, de dimensions més que notables (amb un ampli espai interior que, de fet, sovint s'ha fet servir per a exposicions), en forma de L i de proporcions allargades; i el segon molt més petit i de forma cúbica. De fet, aquests dos immobles ja es troben comunicats, en l'actualitat, per una passera, que facilita el trànsit entre tots dos, sense necessitat de sortir a l'exterior totalment obert.

Un dels objectius essencials del projecte de Sastre i Salas és evitar que el nou edifici, que quedarà connectat amb la que ja és ara la seu del CTI, pugui semblar una mena d'afegit. Per tant, el projecte cerca una harmonització entre els volums ja existents i el nou, de manera que gairebé

faci la impressió (des del punt de vista estètic) que sempre ha estat un conjunt.

Els plànols, esquemes o dibuixos, part dels quals podeu veure en aquestes mateixes pàgines, ens presenten una edificació

en aparença de línies netes i geomètriques, d'una certa senzillesa, nuesa o austeritat, a la qual la companyia dels arbres permet una integració encara més marcada en l'entorn. Els seus colors, les seves línies, fan pensar, probablement, en una arquitectura contemporània, però a la vegada fàcil d'identificar amb les estètiques mediterrànies que ens envolten.

Un altre aspecte significatiu d'aquesta intervenció consisteix en el fet que s'implanta un nucli de comunicació per a la totalitat de la seu del CTI, que consisteix en un gran vestíbul vertical, per unificar totes les plantes. Un dels seus objectius és que resulti més senzill al visitant, a qualsevol persona que faci servir aquestes instal·lacions, orientar-s'hi per dins. També s'ha dissenyat una nova escala en aquesta zona.

Resulta molt interessant el tractament que s'ha programat per a la façana de l'edifici nou. Fa temps, i no podia ser d'altra manera, que les noves generacions d'arquitectes han incorporat, com un dels elements essencials dels projectes, la sostenibilitat i la sensibilitat ecològica. L'exterior de la construcció, per tant, aprofitarà les fonts naturals d'energia.

D'aquesta manera, i mitjançant un mur cortina practicable, l'interior de l'immoble es ventilarà fent servir els corrents d'aire exteriors, quan siguin favorables, al mateix temps que es proporciona llum natural a l'interior. En el moment que la radiació solar resulti excessiva (la qual cosa pot produir-se sovint a Mallorca, sobretot en determinats mesos i a determinades hores), una gelosia de xapa microperforada protegirà les instal·lacions i els seus usuaris, amb un mecanisme de lamelles orientables. A més a més, el projecte arquitectònic possibilita, també, l'aprofitament de l'aigua de pluja.

El segon edifici del Centre de Tecnologies de la Informació disposarà de vuit despatxos, amb capacitat per a vint persones, així com d'una sala de cursos i una per a reunions, una sala de comunicacions i una de correccions i un espai de control, a més d'un magatzem i tres tallers

S'ha previst, fins i tot, una hipotètica segona ampliació del CTI. Cosa que no resulta tan sorprenent, ja que, de fet, ara s'ha hagut de programar i efectuar aquesta, i de fet és clar que tot el que es relaciona amb la informàtica té un paper estratègic de primera fila. La futura ampliació podria dur-se a terme tant de manera vertical, sobre les sales de cursos i de reunions de la planta baixa, com horitzontalment. En aquest darrer cas hauria de ser a costa del jardí annex.

Sense avançar qüestions futuribles, anem a les qüestions pràctiques. El segon edifici del Centre de Tecnologies de la Informació disposarà de vuit despatxos, amb capacitat per a vint persones, així com d'una sala de cursos i una per a reunions (ja esmentades), una sala de comunicacions i una de correccions i un espai de control, a més d'un magatzem i tres tallers.

L'ampliació del CIT és la més immediata, però no l'única que es planteja la UIB, mitjançant el Consorci per al Foment de les Infraestructures Universitàries (COFIU), que comparteix amb el Govern autonòmic. D'una banda continuen les obres de rehabilitació de can Oleo, l'antic casal destinat a fer possible una presència permanent de la Universitat de les Illes Balears al centre històric de Palma, i per un

altre costat també es tramiten els futurs edificis de Ciències de la Salut i d'Enginyeria de l'Edificació.

El Centre de Tecnologies de la Informació es fa càrrec de gestionar la totalitat de la xarxa informàtica de la Universitat, de les seves comunicacions cap a l'exterior i de les aplicacions de xarxa i de sistemes operatius, entre d'altres responsabilitats. També gestiona els servidors web corporatius i les bases de dades. En definitiva: un instrument imprescindible per a la UIB.

La UIB, «planter» d'escriptors

Vàrem pensar de celebrar el Dijous Bo (aquest darrer 19 de novembre) d'una manera una mica especial: reunint, a l'edifici Ramon Llull, que no debades duu el nom del clàssic per excel·lència de les nostres lletres, alguns dels molts escriptors de les Balears (parlam de creació literària: narradors, poetes, autors de teatre) relacionats amb la Universitat de les Illes Balears: alumnes,

ma Trinitat Sampol (poeta, a més de traductor) i Àngel Terron, poeta. A més, del personal no docent de la UIB, Aina Dols, premi Guillem d'Efak de teatre infantil i juvenil, i Miquel Horrach Munar, premi Ciutat d'Eivissa de narrativa.

És la Universitat un lloc que destaquí per la seva activitat de caire literari? «Crec que no», assenyala Eusèbia Rayó. «Tal

culturals» semblants als teus. En canvi, Raquel Gelabert (encara alumna de la UIB, ja que hi fa el doctorat) recorda: «jo vaig descobrir la poesia a la Universitat. No en tenia ni idea fins que vaig començar la carrera. Fou la motivació d'un professor».

Sobre la relació entre Universitat i món literari, Rosa Planas es declara «molt pessimista. Es va nomenar Escriptor de l'Any Baltasar Porcel i s'organitzaren una sèrie de conferències. La meua experiència és que no hi he vist cap professor ni alumne de literatura».

Josep Antoni Grimalt creu que hi ha una certa saturació de convocatòries literàries, amb diverses que coincideixen el mateix dia. «Això de presentar els llibres abans no es feia». Gabriel Sampol fa aquesta consideració: «La meua generació anàvem més a les activitats que es feien, els joves d'ara no hi van, fins i tot si es fan aquí, al campus». Grimalt apunta que «perquè hi hagi gent en un acte cultural, hi has de donar o crèdits acadèmics, o coca».

De vegades diuen, també, que el món acadèmic viu d'esquena a la literatura contemporània. O, dit d'una manera més brutal: que t'has de morir i així sí que estudiaran els teus llibres a les aules universitàries. «És un problema etern», apunta Josep Ramon Cerdà. «En el meu cas, la creació a la Universitat es pot dir que la feia en contra. Perquè no m'agradava el món literari que veia a classe».

En peu, d'esquerra a dreta: Joan Gomila, Josep R. Cerdà, Miquel Vicens, Josep Noguerol i Raquel Gelabert. Asseguts: Emilio Arnao, Eusèbia Rayó i Rosa Planas.

exalumnes, professors, PAS..., i els que (d'aquests alguns) hi poguessin venir, és clar; és sabut que tothom té les seves obligacions, professionals, familiars, i que no és fàcil posar d'acord diverses persones, encara que només siguin unes quantes, per compartir una estona.

Vuit exalumnes, vuit professors i dos PAS vingueren a la cita, a les quatre i mitja de l'horabaixa, al vestíbul del Ramon Llull. Els primers: Emilio Arnao (poeta i narrador), Josep Ramon Cerdà (autor de teatre), Raquel Gelabert (poeta), Joan Gomila (poeta i dramaturg), Josep Noguerol (poeta), Rosa Planas (narradora), Eusèbia Rayó (narradora, també) i Miquel Vicens Escandell (autor de novel·la negra).

I els professors: Joan Alegret i Enrique García Riaza (poetes), Josep Antoni Grimalt (narrador, a més de traductor teatral), Joan Mas i Vives (novel·lista), Cèlia Riba i Viñas (narradora), Diego Sabiote (poeta), Gabriel de la Santíssi-

vegada s'hi fan coses, però no arriben a l'exterior». «Més enllà d'allò que és acadèmic, no», afegeix Aina Dols. «Encara que a Sa Riera s'organitzen activitats, de vegades hi va poca gent».

Neixen, al campus, vocacions literàries? «Més aviat és un lloc —diu Joan Mas i Vives— on pots trobar gent d'interessos

En peu, d'esquerra a dreta: Enrique García, Àngel Terron, Joan Alegret, Joan Mas, Aina Dols, Cèlia Riba i Miquel Horrach. Asseguts: Josep A. Grimalt, Diego Sabiote i Gabriel S.T. Sampol.

Cèlia Riba i Viñas considera que la Universitat «està bastant aturada» pel que fa a seguiment de la literatura actual. «Amb alguna excepció honorable, no crec que hi hagi gran cosa. I aquesta és una de les feines de la Universitat, la reflexió sobre la literatura que es fa en aquest moment. Els anys 30, als llibres que escriuen Díaz-Plaja i altres, parlaven de la creativitat d'aleshores».

El professor Grimalt no hi està gaire d'acord. «No ho veig clar, perquè la literatura que ara es publica respon a motivacions tan extraliteràries que hom prefereix ser prudent i esperar que es decanti». «Hi ha un risc», admet Riba, «però s'ha d'assolir. Hi ha autors actuals que ja tenen un gruix».

«La UIB és una representació de la societat, en som un bocí més. Però, el nivell cultural dels estudiants i de la societat deixa bastant a desitjar», afirma Rosa Planas

Grimalt es mostra particularment crític amb «el mal bagatge cultural» amb què arriben els universitaris, diu, de l'ensenyament secundari. Això li va passar en una classe, en la qual comentava

el paral·lelisme de la història d'Abraham amb l'Odissea, i es va trobar amb «alumnes de quart o cinquè de lletres que no sabien ni què era l'Antic Testament, ni qui era Abraham, ni qui era Ulisses».

Joan Gomila conta una d'aquestes anècdotes dels seus temps d'universitari. Li demanaren en un examen, de geografia, què era la mare-selva. Així que, arrossegat per la seva passió literària, va respondre que era un personatge de Pere Calders.

«La Universitat és una representació de la societat», conclou Aina Dols. «En som un bocí més». Justament, afirma Rosa Planas, «el nivell cultural dels estudiants i de la societat» deixa bastant a desitjar.

Sens dubte, són moltíssims més els escriptors que o bé han estudiat en qual-sevol de les facultats de la UIB, o bé fan o han fet classe a les seves aules, o bé hi estan vinculats d'alguna manera. Per citar només alguns noms, agafats més o menys a l'atzar i mig de memòria: Neus Canyelles, Francisco Díaz de Castro, Gabriel Janer Manila, Maria de la Pau Janer, Carlota Vicens Pujol, Pere Roselló Bover, Miquel Rayó, Margalida Pons, Damià Pons, Biel Mesquida, Caterina Valriu, Camilo José Cela Conde, el vicerector Nicolau Dols... O Cristóbal Serra, doctor honoris causa d'aquesta institució acadèmica.

Podríem donar molts, molts més noms: Sebastià Alzamora, Hèctor Hernández Vicens, Miquel Àngel Llauger Roselló, Jaume Miró, Joan Gelabert, Joan Miquel Oliver, Toni Oliver i Garau, Joan Pericàs..., i un llarg etcètera. Un bon grapat dels poetes més joves, aquests de l'anomenada generació Pedra Foguera, per l'antologia del seus escrits amb aquest nom, també han passat pel campus de la carretera de Valldemossa, com Glòria Julià, Jaume C. Pons Alorda, Emili Sánchez-Rubio, Carles Rebassa, Pau Vadell o Joan Tomàs Martínez.

I això, sense oblidar-nos dels universitaris de les altres illes. Com, per exemple, la poeta i narradora Fani Tur Riera, a Eivissa. O el menorquí Ponç Pons, qui no fa gaire deia, al programa de literatura d'IB3 Ràdio Rondallibres, que se sentia «fill» orgullós de Son Malferit, l'antiga Facultat de Lletres de la UIB, on va cursar els seus estudis de jovenet.

En fi, tampoc no ens podem oblidar d'alguns escriptors, també caminadors dels passadissos de la Universitat, que ja ens deixaren, abans de temps. És el cas de l'amic Guillem Cabrer, poeta i autor de teatre, de qui justament la col·lecció Mixtàlia, del Consell de Mallorca, acaba de reeditar els sonets. En edició de Gabriel de la Santíssima Trinitat Sampol, un dels nostres convidats d'aquest Dijous Bo.

En peu, d'esquerra a dreta: Àngel Terron, Diego Sabiote, Miquel Horrach, Josep A. Grimalt, Josep R. Cerdà, Raquel Gelabert, Enrique García, Emilio Arnao, Miquel Vicens, Rosa Planas, Joan Gomila, Joan Alegret i Josep Noguerol, Joan Mas i Eusèbia Rayó. Asseguts: Aina Dols, Gabriel S.T. Sampol i Cèlia Riba.

Cultura a la Universitat 2010

Verba volant 14 de gener

Bells verds 22 de febrer

Concert de Nua (rock) 11 de març

Terra roja (Assaji dansa) 12 de maig

Cinema al Campus:

La dimensió desconeguda: sèrie B i ciència ficció
12 de gener - 9 de febrer

Nova Zelanda: un país de cinema
23 de febrer - 16 de març

II Cicle de Cinema Oriental (Aki-Kurosawa)
23 de març - 13 d'abril

Cinema finlandès contemporani:
Aki Karurismäki
20 d'abril - 18 de maig

Cinema d'Autor a l'Augusta Fins al 27 de maig

III Setmana del Curtmetratge de les Illes Balears
15-20 de març

War Requiem 30 de març

Òpera Fins al 19 de maig

Poesia en Acció Fins al 27 d'abril

XII Festival de Poesia de la Mediterrània 4-6 de maig

Mater Bellum (Rossy de Palma)
13 de gener

Espill, de Jaume Roig 10 de març

Exposicions:

Romy Schneider 14 de gener - 26 de febrer

Videografies 1-26 de febrer

Arquitectura i societat. Memorial Miquel Seguí Aznar
8 de març - 11 d'abril

La deixa del geni grec 19 d'abril - 28 de maig

Jornades de Cultura Portuguesa
8-29 de març

Jornades de Cultura Italiana
12-15 d'abril

Figures bíbliques Fins a l'11 de gener

Dones que llegeixen les dones que escriuen 19 i 20 d'abril

Recorreguts musicals 25 de gener - 21 de maig

Club de lectura: tertúlies amb el traductor Fins al 20 de maig

Art contemporani: agents i contextos 1 i 2 de març

www.uib.cat/servei/sac

Connectam

amb una Europa
sense fronteres

Qualitat

Mobilitat

Competitivitat

Diversitat

Curs 2009 - 2010

www.uib.cat

Novetats editorials

Diccionari d'escriptors lul·listes
Sebastià Trias Mercant

Edicions UIB - Universitat de Barcelona, 2009
481 pàg. | 17 x 24 cm
ISBN: 978-84-8384-089-4
Idioma: català
PVP + IVA: 30 euros

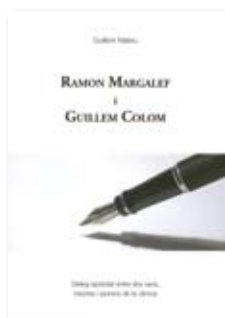
Aquest Diccionari d'escriptors lul·listes reuneix en un sol volum tota la informació bàsica d'aquells autors que han escrit sobre Ramon Llull i la seva obra, sobre el lul·lisme o que han editat textos lul·lians. Sebastià Trias Mercant hi recull en síntesi les informacions més importants d'aquells escriptors que «han escrit almenys tres articles sobre la vida o l'obra de Ramon Llull o alguns dels seus seguidors».

Conocimiento y comunicación. Textos para una polémica poética en el medio siglo (1950-1963)
Juan José Lanz

Edicions UIB, 2009
235 pàg. | 15 x 21 cm
ISBN: 978-84-8384-107-5
Idioma: castellà
PVP + IVA: 18 euros

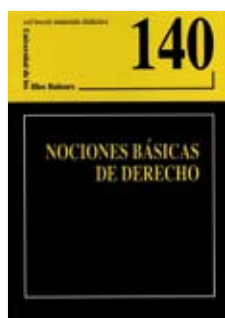
La polèmica poesia comunicació / poesia coneixement és un dels esdeveniments teoricocrítics més rellevants de la poesia espanyola entorn del mig segle i un de les fites de la reflexió literària de la segona meitat del segle XX. En ella hi havia poemes de diverses promocions, com Juan Ramón Jiménez, Vicente Aleixandre, Carlos Bousoño, Gabriel Celaya, i va servir perquè aflessin les seves plomes un grup de poemes que llavors començava a donar-se a conèixer a les publicacions espanyoles: Carlos Barral, Jaime Gil de Biedma o Antonio Gamoneda, entre d'altres.

Ramon Margalef i Guillem Colom. Diàleg epistolar entre dos savis, mestres i pioners de la ciència
Guillem Mateu

Edicions UIB, 2009
194 pàg. | 17 x 24 cm
ISBN: 978-84-8384-088-7
Idioma: català
PVP + IVA: 15 euros

Aquest volum recull i estudia un centenar de cartes del professor Ramon Margalef i unes quinze de l'il·lustre investigador solleric Guillem Colom. És el diàleg epistolar entre dues persones dedicades exclusivament a la investigació i a la docència, i que visqueren de debò la seva vocació cultural i científica. La vida i obra de Guillem Colom i Ramon Margalef han deixat en el món de la ciència una petja inesborrable. L'un, com a pioner i mestre de la micropaleontologia, i l'altre, com a creador a Espanya d'una nova concepció dels estudis en els camps de l'ecologia i de la limnologia.

Nociones básicas de derecho
Facultat de Dret de la UIB

Edicions UIB, 2009
268 pàg. | 17 x 24 cm
ISBN: 978-84-8384-114-3
Idioma: castellà
PVP + IVA: 12 euros

Aquest material didàctic és la resposta a un més dels reptes ocasionats per l'adaptació dels estudis de la UIB a l'espai europeu d'educació superior: afrontar l'ensenyament d'una nova assignatura, de formació bàsica i caràcter interdisciplinari –tot i que jurídic–, que comparteixen els estudiants de Dret, Economia, Administració i Direcció d'Empreses, Geografia i Turisme. Sota la direcció i coordinació del degà de la Facultat de Dret i els directors dels departaments de Dret Públic i de Dret Privat, s'ha preparat aquest text, que és una passejada pel món del dret, per al qual es va demanar als autors que, amb gran llibertat d'estil i criteri, expliquessin els continguts dels descriptors amb els quals aquesta assignatura s'inclou als plans d'estudis dels graus mencionats.

La pedagoga Pilar Benejam protagonitzarà la portada del número 5 de *BUC. Universitat. Cultura. Llibres*, la revista de la Xarxa Vives, que es publicarà al proper mes d'abril. Benejam explicarà la seva visió de l'educació, en un número que també inclourà un reportatge sobre la transferència de coneixement des de les universitats. La crònica cultural analitzarà el paper actual de les biblioteques en línia. Així mateix, la revista inclourà les darreres novetats editorials de les universitats. La versió electrònica de BUC és accessible a www.e-buc.com, la llibreria electrònica universitària.

Solidaritat cohesió social desenvolupament sostenible

L'estalvi ètic Colonya

Membre de:

Membre de:

*No volem ser els més grans,
volem ser els millors*

Universitat de les Illes Balears